Ч. 277 (14.820). Львів, четвер 15. грудня 1937. Oplata pocztowa uiszczona gotówką. РІК LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 220-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Японія перепрошує Америку й обіцює відшкодування.

Заки мін. Гірота дістав протест през. Рузвельта, він доручив американському амбасадорові у Вашингтоні ноту, в якій стверджує таке:

„Японський розвідчий літак, який летів досить низько з огляду на те, що не було добре видно, не міг побачити знаків на кораблі та зорієнтуватися, чи він торговельний, чи воєнний. Думаючи, що „Панай" та кораблі компанії „Стандард Оіль" це китайські судна, які перевозять китайських вояків, японці збомбардували й затопили їх.

Японський уряд дуже жалує, що через помилку затоплено кораблі та наражено на смерть людей, тому щиро перепрошує американський уряд.

Японський уряд заплатить відшкодування за всі втрати і виступить проти винновників інциденту.

Він вже наказав місцевій владі, як оминути таких випадків у майбутньому."

Закінчуючи ноту, мін. Гірота висловлює надію, що та нещаслива справа не попсує добрих японсько-американських взаємин.

ЯПОНСЬКУ НОТУ ПРИНЯЛИ В АМЕРИЦІ ПРИХИЛЬНО.

Американський уряд мабуть зачекає, заки Японія відповість на американську ноту, доручену вчора рано, бо мін. Гірота вислав свою ноту заки ще дістав американську, тому не дав відповіди на ту останню.

Зрештою японська нота порушує ті самі справи, що й американська, і її приняли американські дипльоматичні кола прихильно. Вони уважають, що можна приняти відшкодування, яке запропонував мін. Гірота.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРОТЕСТ.

Американський амбасадор у Токіо зложив японському урядові ноту з протестом проти нападу на канонірку „Панай". Америка домагається письменних перепросин та ґарантій, які забезпечилиб американські інтереси на майбутнє.

Анґлія висилає воєнну фльоту на Далекий Схід.

Вчора вечором мін. Іден відбув довшу нараду з прем. Чемберленом та з першим льордом адміраліції Дафом Купером; з першим обговорив він напрямні британської ноти до Японії, з другим — стратеґічне положення британської фльоти на Тихому Океані.

Даф Купер заявив, що британська адміраліція вишле на китайські води дальші воєнні кораблі, в першу чергу 2 панцирники і кілька кружляків.

Уряд розгляне нині положення на Далекому Сході під кутом британських інтересів у Китаю, зокрема економічних інтересів та положення Гонкону.

Нині пополудні мін. Іден зложить у палаті громад заяву про британську політику супроти подій на Далекому Сході.

БРИТІЙСЬКІ СИЛИ НА КИТАЙСЬКИХ ВОДАХ.

Під цю пору Велика Британія має на китайських водах 1 летунську базу, 3 кружляки, 1 мінолов, 9 контрторпедовців, 15 підводних човнів, 1 базу для підводних човнів і 18 канонірок на ріках.

АНҐЛІЙСЬКИЙ ПРОТЕСТ.

На нинішньому засіданні британського кабінету мін. Іден предложить текст британської протестаційної ноти до Японії. Вона написана на взір американської ноти і ставить подібні домагання.

ЯПОНІЯ ПЕРЕПРОШУЄ АНҐЛІЮ.

Японський амбасадор відвідав мін. Ідена та перепросив британський уряд за збомбардування американських кораблів, заявляючи, що японський уряд почав енерґійний допит.

Райтер заперечує поголоски про анґльо - американську морську демонстрацію.

І НІМЕЧЧИНА ПРОТЕСТУЄ.

Німецький уряд зложив японському консулеві в Берліні протест проти збомбардування британського корабля „Ванпо", де були члени німецької амбасади.

Італія не протестуватиме, хоча на „Панай" згинуло двох італійських журналістів.

Національна Еспанія замкнула кордони.

З Ліссабони наспіла вістка, що еспанська національна влада замкнула еспансько-португальський кордон, мабуть до кінця місяця.

З Андеї подають, що на пірнейському кордоні еспанці загострили контролю. Лише небагато людей може переходити граничний міст, пасажирів „південного експресу" ревідують дуже подрібно.

Національна влада замкнула також кордон під Ґібральтаром.

Польща може виступити з Ліґи Націй.

У „Польській Інформації Політичній", неофіціяльний орган міністерства закордонних справ, появилася цікава стаття на тему відношення Польщі до Ліґи Націй. Стаття стверджує, що коли би Ліґа Націй пішла на боротьбу доктрин, польський уряд мусів би застановитися над своїм дальшим відношенням до Ліґи.

Ту заяву коментують так, що Польща виступила би з Ліґи Націй, якби Ліґа заняла ворожу поставу до трикутника Берлін-Рим-Токіо.

ШВАЙЦАРІЯ ТАКОЖ.

Як подає Авас, у Швайцарії помітна тенденція, щоби оголосити референдум у справі повної невтральности. Це могло би довести до того, що Швайцарія виступила би з Ліґи Націй.

Подібне становище до питання невтральности займають скандинавські та деякі південноамериканські держави.

—o—

Демократія на манівцях.

Львів, 15. грудня 1937.

У нинішніх пливких міжнародніх відносинах, коли завжди ще нема таких ясно-скристалізованих державних бльоків і їхніх експансивних цілей, як це було у передвоєнній Европі, замітне покищо одно надзвичайно невідрадне явище: від часу концепції Барту, яка на терені міжнародньої співпраці з Совітами покрилася з концепцією Комінтерну на терені внутрішньо-суспільної співпраці (людові фронти), — бачимо Совіти й західну демократію на одній лінії фронту. Маємо на увазі демократію Франції, Анґлії, Чехословаччини, демократію держав тоталістичних чи напів тоталістичних, які разом з опозицією до своїх урядів (режімів) опиняються в одному фронті з Совітами, маємо врешті всю демократію, кермовану жидами, яких штовхає на ту лінію боротьба з антисемітизмом, як одним із атрибутів тоталістично-націоналістичних течій. Поза тими демократичними ґрупами є ще демократичні держави й громадянства, які рішуче від усякого совітофільства тримаються здалека, підкреслюючи не тільки свою невтральність у боротьбі міжнародніх ідеольоґічних бльоків, але й своє протикомуністичне та подекуди й й протисовітське становище: це демократична Швайцарія, демократичні скандинавські держави, демократична частина Голяндії, демократичні партії балтійських держав, з виїмком Литви, опанованої совітськими впливами.

Таким робом, як бачимо, на совітофільський підхід впливає передусім державна рація кількох західних держав, які в обороні своїх державницьких інтересів вважали для себе річчю корисною вступити у тісні закордонно-політичні звязки з Совітами. Факт, що тими державами є саме ті, які зберігають внутрішній демократичний лад, це радше збіг обставин: не суспільно - ідеольоґічні, а міжнародньо - державницькі огляди рішали про франко-совітський і чесько-совітський пакт, так само, як державницький інтерес передвоєнної демократичної Франції і Анґлії рішав про військово-політичний союз з найбільш реакційною російською імперією. На те, що у совітофільській позиції опинилась також західна демократія в розумінні демократичних громадянських ґруп (політичних партій) склалися головно два моменти: 1) провід французьких соціялістів у II. Інтернаціоналі, які для французьких закордонно-політичних інтересів усю ту орґанізацію штовхають на шлях співпраці з Совітами (Комінтерном) і 2) зручна совітська (комуністична) пропаґанда, яка використала той збіг обставин саме для того, щоб вмовити у демократів усього світу, що інтерес демократії покривається з інтересом Сов. Союзу. Третій чинник, який закріпив те враження, це доктринерство деяких партій, які в міжпартійній боротьбі на терені своєї держави (краю) загналися так далеко, що втратили почуття границі поміж суспільною доктриною та державницьким інтересом: тієї границі ніколи не тратять політики з таким великим державницьким почуттям, як французи, чи анґлійці, ба навіть москалі, які суспільну ідеольоґію вміють завжди достосувати до великодержавницької російської „місії". Наприклад: коли в Німеччині правила демократія, польські соціялісти ставились у своїй закордонно-політичній програмі до Німеччини з найбільшою повагою: вони підкреслювали, очевидно, що мови нема про якісь уступки для німецьких ревіндикаційних претенсій щодо польських територій, а проте в їхній пресі і сліду не було з якоїсь протинімецької пропаґанди, у міжнародньо-політичному сенсі. Від приходу

до влади Гітлера — те становище радикально змінилося, дарма, що геополітичне становище Польщі чейже залишилось те саме: що більше, Польщі чейже залишилось те саме: що більше, ра часів веймарської республики істнував рава часів веймарської республики істнував непальський договір, смертельна для Польщі небезпека, після націоналістичного перевороту в Німеччині той договір автоматично відпав. У поданому випадку польські соціялісти вище поставили жаль з приводу прикрої долі, яка стрінула німецьких соціялістів, та острах перед впливами німецького перевороту на польську націоналістичну ментальність, від оглядів польської закордонної політики, не устрій сусідської держави, лише географія завжди є чинником тривким.

Величезний вплив на підхід демократії до всіх міжнародніх подій і явищ мають безумовно жиди, хочби з тої простої причини, що жидівські публіцисти і рядові журналісти грають у міжнародній пресі першорядну ролю. Іхній підхід до націоналістичних держав подібний, як підхід соціялістичних партій ріжних країн: він кермується своїм жидівським інтересом, відкидаючи всі інші огляди. Очевидно, жидівським патріотам не можна брати цього за зле, а проте вони проявляють той свій патріотично-жидівський підхід не тільки на терені жидівського громадянства, але й у пресі французькій, австрійській, балканських народів чи польській: просимо звертати увагу нпр. на наголовки деяких польських брукових щоденників, які в той спосіб маніфестують свої симпатії для мадридського уряду чи російських далекосхідних плянів: це ніяка плянова закордонна політика даних часописів, лише імпульсивна поведінка жидівських журналістів, які в той спосіб „роблять ПАТ-а", у наголовках маніфестуючи свою нехіть до націоналістичних держав.

У чому проявляється совітофільство ріжнонаціональних демократичних кол, що піддягли сугестії свідомої совітофільської політики французьких керманичів II. Інтернаціоналу, німецької огірченої демократичної еміграції чи міжнародньої жидівської ріжномовної преси? У становищі до конкретних міжнародніх подій. Читаєте — буває — ґазету протикомуністичної і протиросійської партії, якій не можна закидати навіть людово-фронтових симпатій, аж тут — в огляді закордонних подій — маєте реферат, що міг би цілістю, у буквальному тексті, ввійти до „Ізвестій" чи іншої „Правди"! Виходить така дивовижа, що на одній сторінці суспільна ідеольогія тієї демократичної партії ворожа комуністичній ідеольогії, а національний інтерес тієї партії — ворожий інтересам Московщини. Але на другій сторінці все те, що має реальне значіння, що не є вже теорією, лише практикою, становищем до конкретних актуальних подій, — 100%-е становище совітської закордонної політики! Маємо нпр. справу німецьких кольоніяльних претенсій: здавалось би, що з погляду чистої демократичної доктрини треба би заступати погляд, що ніяка чужа держава (нація) не має права лізти до Африки чи Азії, куди її ніхто не просив, та ущасливлювати тамошні народи й племена своєю цивілізацією, яка служить для більш досконалої економічної експльоатації краю, з повним нехтуванням інтересів „некультурних" автохтонів. Здавалось би, що щирому демократові це абсолютно все одно, чи якусь африканську країну зі шкури лупить француз, англієць чи німець, та що в питанні розподілу кольоній моглаб щонайвище прийти до голосу стара демократична засада рівности і справедливости, отже що в тому питанні демократія повинна би радше співчувати німцям, яким насильно їх кольонії відібрали. Ба, але тут не грає ролю демократична доктрина ані питання справедливости, тільки засадничо-ворожий підхід до всього, що лежить в інтересі III. Німеччини та що суперечить інтересові версальської Франції і Сов. Союзу! І тому становище міжнародньої демократичної преси у справі кольоній — рішуче вороже становищу Німеччини. Інший приклад: „аншлюсу". Здавалось би, що для кожного демократа справа ясна: одна нація, нація велика, культурна, свідома своїх політичних цілей і національно-культурної спільноти, має право мати одну спільну державно-політичну організацію. Але тому, що австро-німецький „аншлюс" скріпив би Німеччину, проти якої тепер бореться демократія і Франція і Совіти, — всі вони однозгідно відмовляють німецькому народові права до зединення!

Таке становище це безумовно манівці демократичної думки. Манівці, по яких демократична думка блукає під впливом суґестій, які не покриваються ані з доктриною чистої демократії, ані з інтересом тих націй, які незаанґажовані своїми безпосередніми інтересами у боротьбі проти націоналістичних держав. Ми, українці, стоючи на становищі демократії, як тої ідеольогічної течії і політичної системи, яка відповідає нашій суспільній структурі та творить єдину плятформу нашої актуальної політичної боротьби, мусимо кермуватись у нашій політиці тими самими критеріями, що ними кермуються демократи французькі чи англійські: власним егоїстичним українським інтересом. Їх інтерес каже їм сьогодні йти на руку Совітам, наш інтерес каже нам сьогодні не помагати Совітам. Не взоруймося у маніфестуванні своїх демократичних ідеалів на тих демократичних чужинецьких ґрупах, які є кепськими взорами, бо можуть служити тільки як приклад конфлікту поміж партійно-доктринальним та державно-національним інтересом і приклад свідомої чи несвідомої залежности від посторонніх суґестій. Слабість демократії вийшла з її хитань та потурання чужинецьким інтересам, — хай українські демократи, яким демократія лежить на серці, цієї слабости своїм хибним підходом до проблеми нинішніх розвоєвих міжнародніх тенденцій — ще більше не поглиблюють. Не успіхом демократії, а найбільшим її провалом булоб враження, витворене в цілому світі, що демократія впрягла себе до возу державних інтересів Совітів, найбільшого свого і смертельного ворога!

Ік.

НЕВИКОРИСТАНЕ ДЖЕРЕЛО ЗАРОБІТКУ.

АБО ЯК ЛЮДИНА З ІНЦІЯТИВОЮ МОЖЕ СТВОРИТИ СОБІ ВАРСТАТ ПРАЦІ.

Одною з найважніших справ для сьогоднішньої молодої людини є знайти собі працю, щоб завдяки їй добути найконечніші засоби до життя. Бо життя, майже кожної людини, навіть коли вона має міліони, нерозривно звязане з працею. Не диво, що ціла політика сучасної держави обертається головно довкола проблеми безробіття. Кожна держава прямує до того, щоб кожному громадянинові дати змогу заробітку, щоб мати в державі якнайменше безробітних.

Не менше важна ця справа для нас недержавної нації. Подивімся по наших селах. Там вже не про безробіття, а про нужду треба говорити. А кілько то нашої інтеліґентної молоді сидить без праці. Ждуть на посаду. Так марнується найбільш надійний елемнет.

Рухливі одиниці самі шукають і продумують способи, якими можна би поправити своє злободенне життя. Але таких у нас ще небагато; більшість шукає заняття в готових вже варстатах праці. А сьогоднішнє життя вимагає від нас якнайбільше людей з ініціятивою, бо вони є основою нації, основою господарського і всякого іншого поступу.

Про одну таку молоду людину, яку я зустрів підчас своїх поїздок по краю, хочу тут сказати кілька слів.

У часі службового побуту у Стрільбичах, біля Старого Самбора, я пізнав молодого і підприємчивого продуцента лікувальних зел, п. М. С. Знаю, що цією ділянкою у нас небагато цікавиться, тому я хотів довідатися від п. С., чи ця нова у нас ділянка йому приносить якийсь хосен і чи можна зі збирання лікувальних зел сьогодні у нас жити. І тому поставив йому низку запитів, на які я дістав досить цікаві відповіди, з якими хочу поділитися зі Ш. Читачами:

— Чи можете мені сказати — питаю — як ви впали на думку управляти чи збирати лікувальні зела?

— Але ж дуже радо. — відповідає весело мій співбесідник. — Моя історія коротка. Скінчивши 7 кляс народної школи в Старому Самборі, я не міг піти до гімназії, бо батьки не мали на це засобів. Я мусів розглянутися за якимсь заробітком. І тоді якось так сталося, що я звернув увагу на лікувальні зела. Замісць йти до міста на заробіток я пішов у поле збирати зела. Мушу похвалитися — говорить далі п. С. — це була у Старосамбірщині новина. Я став першим збирачем таких зел у цій окрузі. Свій товар я збував спочатку за посередництвом місцевих жидівських купців. Але по якомусь часі показалося, що моя і моїх товаришів праця майже безкорисна, бо посередники платили нам кілько їм хотілося. І тоді я почав призадумуватися над тим, якби цього жидівського посередництва позбутися і навязати безпосередній контакт з якоюсь поважною фірмою.

— Чи моглиб ви мені сказати — перебиваю — в який спосіб ви довідалися, що взагалі є якісь фірми, що торгують зелом?

— Зовсім просто, — каже п. С. — я взяв телефонічну книгу і почав... студіювати. Там знайшов я цілий ряд чужих зелярських фірм, як напр. Р. Барціковський С. А. Познань — Відділ Гдиня, Н. Тарасейський і Сини у Свенцянах, „Гербатополь" у Львові і багато інших.

— Чи навязали ви якісь зносини з цими фірмами?

— Розуміється! Як я довідався, що є спеціяльні зелярські фірми в краю, то рішив зараз до них написати. Сьогодні я постійно маю контакт з цілим рядом зелярських фірм, до яких доставляю свій товар.

— А чи ви знаєте, — питаю — що є вже й українська зелярська фірма коопп. „Зелоцентр" у Львові?

— Так, — відповідає співрозмовник — навіть частинно збуваю через — згадану кооперативу свій товар, на жаль, мушу збувати ще через чужі фірми, які приймають навіть вагонові достави лікувально-промислових зел і насіння.

— А чи моглиб ви мені сказати, коли ви зачали і з яким капіталом свої перші кроки у цій ділянці?

— Як я вже сказав, спочатку я збирав зела і збував їх через жидів З початком 1935 р. я покинув збирати зела. Пішов до кооперативи „Згода" у Стрільбичах за крамаря. За перших 20 зол., які я дістав як платню, я купив 100 кг. коріння вовчака колючого, а вже кілька місяців пізніше висилав кількох людей в сусідні села, щоб скуповували для мене центурію в сирому стані, даючи їм на закуп коло 50 зол. За ці гроші закуплено для мене понад 500 кг. центурії і до 400 кг. коріння вовчинцю. За цей товар я вторгував небагато, лише 510.50 зол.

— А через яку фірму збули ви свій перший товар?

— Першу посилку товару, себто 10 кг. коріння вовчинцю спрямував я до зелярської фірми в Свенцянах, а відтак кількасот кг. центурії я вислав до ріжних фірм. Тепер маю вагонові замовлення, але не маю стільки товару.

— А чи не моглиб ви мені подати, — вибачте за сміливість, — які приблизно були ваші обороти 1936 р.?

— Прошу, — подам докладні дані, — маю докладні записки. — тут мій співбесідник витягнув записник. — З початком 1936 р. я мав в обороті 350 зол. За рік оборот дійшов до 3.987.95 зол. У 1937 р. я зробив дуже поважні успіхи, бо маючи вже більше готівки, побив цілковито жидівську конкуренцію, а свою працю поширив на кілька підгірських і гірських повітів, даючи десяткам нашої безробітної селянської молоді працю; мій оборот збільшився на кільканадцять тисяч зол. Сьогодні купую товарі цієї бранджі у вагонових кількості і по найвищій ринковій ціні

— Чи моглиб ви подати — для заспокоєння цікавости — ціни деяких товарів?

Пан С. знову сягнув за записником. — До кінця листопада ц. р. за промислово-лікувальні рослини краєвого походження, не краяні, доброї якости льоко стація заладування я платив такі ціни: за весняний горицвіт зілля 120 зол., кріп звичайний - насіння 40 зол., полин - зілля 15 зол., блават - цвіт 250 зол., гліг - цвіт 200 зол., а гліг - овочі 60 зол., глуха кропива - цвіт 500 зол., румянок - цвіт 150 зол., липа - цвіт 90 зол., терен

чорний - кістки 90 зол. і т. д. Ціни подані за 100 кг. нетто.

— А чи можна знати, які ваші пляни на будуче?

— Плянів багато снується в голові, але не всі можна зараз перевести в діло. Як бачите, — звертається до мене п. С. — покищо душуся в однокімнатнім магазині, а багато товару лежить по людях, через що багато теж трачу. Тому думаю з весною перенестися до Хирова або Перемишля, знайти відповідний льокаль на крамницю і магазин, щоб вкінці вилізти на ширший світ.

— А чи думаєте, що в місті піде інтерес ще краще?

— То зовсім зрозуміла річ. Міг м-р. Вольський заложити зелярську фірму в Льондоні і тішиться успіхами, то чому я не мав би мати подібної крамниці в Хирові чи Перемишлі?!

Я вже більше не питав, бо бачив, що співрозмовник вже починає нетерпеливитися, — на подвір'ю чекало на нього кількох інтересентів — привезли товар, тому подякував за інформації, стиснув руку і вийшов.

— — — — — — — — —

На дворі падав легкий сніжок, вкриваючи собою землю. Дорогою тягнувся ряд бойківських фір з кльоцами. Везли з поблизького лісу дерево до жидівського складу в Старому Самборі. І мимоволі я звернув увагу на цей контраст. — З одного боку молода людина з ініціятивою, з бажанням створити собі самостійний варстат праці, не лякається ніяких труднощів, а з другого боку люди без ініціятиви, без твердого запалу возять чужі бревна.

Андрій Качор.

Національні, етнічні та релігійні меншини в Болгарії.

(Від власного кореспондента).

Софія, 11. грудня 1937.

В часі сьогоднішнього напруження часто чуємо про всякі спори між меншинами тої чи иншої країни та їх владою. Спори ці часто набирають дуже гострих форм та стають предметом уваги міжнародньої опінії. Дуже часто це питання виринає і в нас, українців і з тої причини спонукало воно Вашого кореспондента поцікавитися меншиневим питанням у Болгарії.

Умови співжиття народів на терені Болгарії дуже відмінні від тих, в яких доводиться жити нашому народові на „нашій не своїй землі“ як „меншини“. Може саме тому питання це в Болгарії розвязане досить добре і позбавлене загостренности. Співжиття чи то національних, чи релігійних меншин із владою, здебільша добрі. Такий стан у Болгарії є не від тепер. Ще перед 60 роками берлінський договір (1878 р.) вимагав від болгар толерантности до меншин, але така вимога, навіть у той час, була зайва, бо меншини цілком вільно могли виявляти свій партикуляризм чи то мовний чи релігійний без небезпеки для себе і таке виявлення цілком не замикало шляху до політичної чи адміністративної карієри того чи іншого члена меншини. У той час йшло головно про релігійні справи. Толерантність болгарського народу до чужих переконань поступнево із сфери релігійної переходить у сферу політичну і до свободи релігійної додається свобода національна.

Якіж національні меншини знаходимо ми в Болгарії? За статистикою з дня 1. січня 1937. року кількість населення Болгарії рівняється 5,478.741 душ. З того болгар є — 4,557.706 душ, національних меншин 878.024 душ і чужинців — 43.011 душ.

Склад національних меншин: турків — 61.2 прц., циганів — 14.1 прц., румунів — 7.1 прц., жидів — 5.3 прц., вірменів — 3.1 прц.; решту творять греки, татари, ґаґаузи та цінцари.

Після визвольної війни Болгарії з турками й звільнення Болгарії з під гніту Туреччини, турки, що були розселені в богатих рівнинах на північ від Балкану, ставши у звільненій Болгарії меншиною й боячись репресій з боку болгарів, почали масово еміґрувати до Туреччини, але таке еміґрування згодом усе зменшувалося. Турки побачили, що вільна Болгарія, яку вони ще так недавно гнобили, не вживає супроти них жадних репресій, не мститься на них. Таке відношення болгар не тільки цілковито зупинило еміґрацію турків, а навіть привело їх назад до Болгарії. Статистика каже, що в 1880. р. турків у Болгарії було 650.000 душ. В 1910. це число падає аж до 465.988 душ, а вже рік 1929. дає новий їх зріст до 577.552 душ.

Турецьке населення розселилося по всій болгарській території, але більшою масою сидить воно на схід від прямої лінії, що йде від Шумена до Сілістрії, аж до берегів Чорного Моря. Головне заняття турків — хліборобство й ремесло, але крім цього є багато турків адвокатів, лікарів, інжинірів і т. і.

Після турків по кількости йдуть цигани. Вони займаються головно ковальством та перепродажю коней, є серед них і багато циганських орхестр.

Далі йдуть румуни, згадані у Сан-Стефанськім договорі, як меншина, з потребами якої необхідно рахуватися. Це еміґранти зза Дунаю. Осіли вони головно в околицях м. Відіна. До цієї групи належать також цінцари або як їх ще називають „куцо-валахи“ чи „македоно-румуни“. Вони мешкають в Родопах та Тракії й займаються скотарством.

Жиди складають, разом з циганами та румунами старший осередок меншин. Це т. зв. жиди-сефардіми, себто нащадки тих жидів, що в XV. ст. були вигнані з Еспанії. Балакають вони еспанською мовою з домішкою французьких, болгарських і турецьких слів. Живуть вони головно по містах, де займаються торговлею. Є чимало з них адвокатів, лікарів та інших професій.

Вірменів нараховували в Болгарії в 1878. р. яких 6.000 душ, але знані події 1895, 1913, й 1914—1918. років значно збільшили це число, бо Болгарія дуже гостинно приняла тоді цих нещасних утікачів. Вони порозкидані по цілій країні, але осередком своїм мають м. Пловдів. Займаються головно торговлею та дрібними ремеслами.

Греків нині є в Болгарії значно менше, ніж було раніш, бо після відомої умови між Болгарією та Грецією про виміну населення греки переселилися у свою батьківщину. Займаються вони у Болгарії головно торговлею, риболовством та мореплавством.

Вже цілком незначні по своїй кільости є татари та ґаґаузи. Татари оселилися на болгарській території десь в XV. ст. у Тракії і заснували м. Татар-Пазарджик.

Походження ґаґаузів невідоме. Можна догадуватись, що вони творять складову частину великого тюркського племени, яке сягало аж до печенігів та куманів. Хоч є їх дуже незначна кількість (4.362 д.) вони зберегли аж досі свою окремішність і хоч говорять вони турецькою мовою, але християнська віра дала їм змогу зберегти себе й не розпуститися у турецькім морі населення.

Національні меншини в Болгарії ніде не творять в розумінні територіяльному, більшости, бо не є скупчені на тій чи іншій болгарській території. Саме тому на нашу думку, не виникає тут тертя поміж меншинами й автохтонним населенням.

Неболгарське населення може вільно говорити своєю рідною мовою не лише у приватному житті, але і в публичних місцях. Мають ці меншини, згідно з конституцією, право вільної преси. Це право не є фіктивне; меншини залюбки користають з нього, нпр. у 1932. р. виходило у Болгарії 39 журналів друкованих у мовах меншин.

Цікаво розвязана шкільна справа національних меншин. Болгарський уряд не приймає участи у шкільній справі своїх меншин, даючи повну свободу ініціятиви самим меншинам, однак залишає за собою право контролі над добрим веденням тої шкільної справи. В разі потреби видає меншинам субвенції, але загально школи національних меншин істнують на свої власні засоби. Такі школи, як грецькі або румунські, є в трохи іншому становищі, бо вони є скоріше школами чужими ніж меншиневими, їх утримують відповідні держави. Щодо турецьких шкіл, то вони утримуються головно з доходів релігійних маєтків — т. зв. „вакуфів“.

Згідно з тирновською конституцією позитивно розвязане й релігійне питання меншин. Болгари не переслідують не тільки вільного практикування релігійного культу, але навіть прозелітизм не зустрічає перешкод від болгарського уряду.

Про обовязки меншин супроти болгарської держави в повоєнних договорах не було згадано, але ця прогалина заповнена пізніше на III. сесії Ліґи Націй в розумінні співпраці меншин у будуванні держави, до якої ці меншини належать силою фактів.

Для Болгарії не істнує небезпека відосередкових тенденцій меншин, бо останні, як вже згадано, не творять більших територіяльних скупчень; зате істнує інша небезпека, а саме: становище тої чи іншої меншини на випадок війни з даною державою. Щоби усунути і цей небезпечний момент закони дають змогу членам меншин викупуватись за розмірно низьку суму від військового обовязку, а по скасуванні його цей закон переведений і на т. зв. „трудову повинність“, від якої меншини мають змогу також викупитися.

Про такий задовільний стан життя меншин, вони самі нераз офіційно заявляли.

В—іч.

„Львівські Вісти“ та „Поляк Ґреко-Католік“.

Вчора появилося перше число газети, яка напевне стане колись цікавим музейним експонатом: „Львівські Вісти“, „суспільно-культурний місячник“ у Львові, формат 4-ки (нпр. як „Життя і Знання“), двацять сторінок, при чому зазначено, що це число — подвійне. На першому місці — цитат з промов Пілсудського про те, що „всі апостоли нових наук, усі обновителі життя, всі дослідники мусять мати велику внутрішню силу, яка дозволяє їм бути новаторами всупереч опорові окруження...“, потім іде переклад частини промови Т. Голувка з 1931 року про основи польської могучости, врешті слово „Від Редакції“. Перше речення: „Редакція нашого часопису складається з поляків, українців і старорусинів. Ініціятива часопису вийшла від польської сторони. Зібрано спільно приватні фонди й приступлено до праці“. Як політичне кредо чуємо: „Єдиний політичний пункт у нашій програмі це боротьба з комунізмом і безбожництвом“. Редакція заявляє, що не звязана „з ніякою групою“, але поміщення зараз потім цілістю і без одного слова коментаря відомого комунікату Ради Секретаріяту Порозуміння Польських Громадських Організацій п. н. „Про засади державної політики“ вказує на сутній характер того часопису і таки його велику залежність — від неукраїнських чинників. Потім маємо у тому числі переклад одного оповідання відомого москвофільського духовника з другої половини мин. ст. о. Володимира Хиляка (у згадці про нього кажеться, що він писав „язичієм“ і тому подається український переклад), дуже скромні примітивні, але навіть досить пристойні міркування якогось Івана Мартинюка п. н. „Модерне українство“ з натяками на опозиційність („Поляки зле роблять, коли легковажать українську справу...“), історично-культурний нарис п. н. „Українські національні й культурні течії в Галичині в XIX—XX ст.“, потім про Гоголя і католицтво, невеличка польська господарська хроніка, москвофільська стаття „Польща і Русь“, якої мови вже ніхто не поправляв („слідує“ в значінні „следует“ слід, треба, „но“ — але і т. д.) та досить недоладно, видно „аматорами“ складена міжнародня хроніка. Характеристичне для того часопису: **ні одного назвища, все криптоніми, псевдоніми й анонімн.** Анонімова редакція, „видає комітет“, відповідальний редактор — „штроман“ Владислав Ревік. Назагал гарна і чиста українська мова та бажання показатися льояльним та обєктивним супроти українських справ: пікантно нпр., що у відділі „Нові літературно-наукові журнали“ маємо на першому місці великі похвали для X. книжки „Вістника“, потім такі самі похвали для 8—9 ч. „Нашої Культури“, врешті такі самі похвали для „Ми“. Сумніваємось, чи така наївна метода зєднування собі українського читача доцільна. З видавцями погоджуємося, що „ніхто в Польщі не має монополю на видавання часописів“ та що український національний рух не розсипеться від того, „якщо поляки напишуть кілька статтей для українських чи старо-руських читачів“. Написати їх можуть, видати теж, тільки хто їх буде читати, — ось найбільша заковика?!

В усякому разі українських читачів не зєднають навіть похвали для всієї української націоналістичної преси, якщо вони довідаються, що „Львівські Вісти“ мають спільну редакційну адресу з.. **„Поляком Греко-Католіком“**, який ущасливив Львів, перенісшись сюди з Кракова! „Львівські Вісти“ бодай отверто не говорять, що змагають до створення в Галичині польсько-українсько-руської нації (прецедепсом уже є створення „совітського народу“), зате „Поляк Греко-Католік“ у свому підтитулі викладає свою програму: „Релігіоне Рутенус, націоне Польонус“. Цікава релігія!

У статті п з. „Апель до послів Всходнєй Малопольскі“ читаємо там зазив до польських послів, щоб ще на цій сесії виступили з домаганнями: відповідного числа священників гр.-кат. поляків для 448.000 (?!) поляків греко-католиків у Сх. Галичині, 4 церков у Львові для львівських гр.-кат. поляків, (яких має бути нібито 16.000!), окремої духовної семинарії для кандидатів на гр.-кат. священників поляків і т. д.

Статистичні цифри взяті з перепису 1931 р., відомого з тенденційности. Як відомо, у Східній Галичині є сотки тисяч римо-католиків українців, але для них якось ніхто не домагається священників українців римо-католицького обряду.

Ще цікавіша друга стаття п. з. „Руске ревеляціє о руской церкві“, в якій по великих похвалах для п. К. Ганасевича, директора РСРК, передруковано в цілости його ославлену статтю з „Землі і Волі“. У вступі до цієї статті редакція закликає „русінуф греко-католікуф“ заключити союз з поляками „греко-католіками“ проти українців, запевняючи згори, що перемога запевнена, бо і св. Отець прихилиться до їхніх задушевних мрій..

З польської преси.

Становище „Політики“ до польсько-української проблеми.

З нагоди рецензійної згадки про статтю б. львівського воєводи П. Дунін-Борковського в часописі „Зврот“ (цього часопису ми — на жаль — не бачили та не можемо купити і тому цієї статті не реферували — Ред.) — Редакція „Політики“ (раніше: „Бунт Млодих“) з 10. ц. м. щераз висувала своє „цетерум цензео“ у справі польсько-українських взаємин.

Тимбільше, що по кількох роках однодушности у змаганнях до національної асиміляції українців, нагло всі зрозуміли те, про що ми постійно писали, що єдиною метою польської програми може бути державна асиміляція, при повнім збереженні національної окремішности.

Редакція „Політики“ не погоджується зі становищем п. Дунін-Борковського, що нормалізація неможлива „без вибору репрезентації громадянства або бодай її сурогату“. Допущення широких народніх мас до самоуправи, зміна виборчої ординації при збереженні теперішньої конституції є найважнішими і загально прийнятими домаганнями. Одначе це не має нічого спільного з нормалізацією польсько-українських взаємин.

Саме навпаки. Непопулярний характер нормалізації по 20-ох роках безоглядного націоналістичного цькування викликує враження, що нормалізацію найлекше і найкраще було перевести впродовж кількох років занепаду парляментаризму в Польщі. Це один з найтяжчих гріхів з того часу, один з найбільше яскравих доказів повної недостачі ініціятиви та цивільної відваги, якщо ми цього не зробили. Парляментарний режім, режім усяких виборів при відсутности окремих національних курій мусить довести саме до загострення польсько-української боротьби. Цим шляхом не можна перевести нормалізації.

На нашу думку — читаємо далі — нормалізацію може перевести лише особа з великою цивільною відвагою, яка має необмежені повновласти і підтримку уряду, президента і марш. Сьміглого-Ридза.

Справа така важна, гра така велика, що саме тут місце для найбільших авторитетів і для всіх авторитетів.

Ця особа, яка мала би надрядне становище і до львівського, тернопільського і станиславівського воєводи, випрацювалаб спільно з представниками місцевого польського й українського громадянства велику програму згоди.

Ця програма, що гарантувалаб і петрифікувалаб польський стан посідання і польські культурні, господарські та інші добра, усунулаб одночасно дотеперішню систему шикан і дурного змушування українців до опозиції. В першу чергу зліквідувала би систему утраквізації і дала би окремі польські школи для польських дітей, українські для українських. Завела би національні курії, і тому вибори не створювалиб двох крайно ворожих націоналістичних бльоків. Передовсім висунулаб засаду мішаного краю і згідно з цією засадою поладнувалиб усі спірні справи. Велика карта згоди булаб оголошена святочно так, як Люблинська Унія або конституція 3 травня, щоби створити враження перелому і започаткувати епоху зовсім нових взаємин, замісць епохи іграшок коншахтів, шахрайств та обосторонніх провокацій. Такі форми повинна би прибрати нормалізація. Про зміст — кінчить Редакція — ми вже нераз писали і ще напишемо в найближчому часі.

Проти судів присяглих.

У вівторок 14. ц. м. правнича сенатська комісія під проводом сен. Терліковського радила над законопроектом про скасування судів присяглих і мирових суддів. Референт сен. Станевич висловився за збереженням судів присяглих, а за скасуванням мирових суддів, запропонував відложити дискусію і запросити на комісію знавців. Комісія відкинула внесок референта відложити дискусію і приступила до мериторичної дискусії. Сен. Терліковський заявився проти судів присяглих, а за введенням суспільного чинника до касаційного судівництва, зголошуючи таку резолюцію: Сенат закликає уряд, щоби предложив законодатним установам законопроект, яким покликано би до участи у вимірі справедливости суспільний чинник, якого представники брали би участь у карних присудах разом з фаховими суддями. Сен. Петражицький висловився за скасуванням судів присяглих і зголосив поправку до 2-ої статті законопроекту такого змісту: Справи, розпочаті перед судами присяглих перед введенням у життя цього закону, розглядатимуть на основі дотеперішніх постанов.

Мін. Ґрабовський обстоюючи внесок уряду за скасуванням судів присяглих і мирових суддів заявив, що уряд зголосить законопроект згідно з резолюцією сен. Терліковського.

В голосуванні комісія рішила скасувати інституції судів присяглих і мирових суддів та приняла поправку сен. Петражицького і резолюцію сен. Терліковського.

З природи і життя.

ПРОКАЗА В НАШІМ КЛІМАТІ.

До найдавніших хоріб, які знає людство, належить проказа. Кожний чув про неї, хочби при науці св. Письма, де находиться притча про чудесне оздоровлення прокаженого Ісусом Христом. В нас загально вважають проказу екзотичною хоробою, що панує десь у далеких краях. Тимчасом ця жахлива недуга появляється і в нашім кліматі, на щастя доволі рідко і в поодиноких випадках. Ось нпр. недавно читали ми в пресі про експортацію хорої на проказу жидівки з Варшави до лепросорії (шпиталю для прокажених) у Мемелю. Більше випадків прокази появляється у Франції, Англії та на півдні Европи, де вона лекше дістається, наслідком живих взаємин тих країв з кольоніями чи гарячими краями, де проказа є багато частіша.

Прояви прокази.

Медицина зачисляє проказу (лепра) до шкірних хоріб, бо її прояви виступають наперед на шкірі. Розріжняємо дві постаті тої хороби: т. зв. проказа ґудзувата і нервова. В першій появляються на шкірі плями, а потім ґудзи, що розпадаються і притім деформують жахливо тіло, яке відпадає частинами, — в другій наперед появляється знечулення нервів, а потім в тих місцях творяться омертвіння шкіри та глибших тканок тіла, що згодом відпадають. Хороба є спричинена спеціяльними заразками, що ще не є докладно просліджені.

Де виступає проказа?

Прокажених нині більше на світі, ніж звичайно гадають; статистика начислює сьогодні до 5 міліонів прокажених на всій землі. Найбільші вогнища прокази є в краях з гарячим кліматом (арабські краї, Китай, Індія та ін.), одначе находимо її і в країнах з холодним кліматом нпр. на Сибірі (вілюйська округа, якутська область), в надбалтійських краях. Далі вона виступає в гарячій Африці і на островах Полінезії на Тихому Океані.

До Европи перший раз заволікли проказу хрестоносці і від того часу у нас час до часу виринають то тут, то там поодинокі випадки цієї жахливої хороби. Лікарі думали, що наш клімат не сприяє цій хоробі, одначе показується, що вона не зникає, але навпаки, навіть частіше виступає ніж давніше.

Проказа у Франції.

Цікаві факти про проказу у Франції подали на своїм викладі два французькі лікарі Флянден і Раґі, які завідують славним „Мальтанським павільоном" для прокажених у шпиталі Сен Люї в Парижі. Давніше число прокажених в тім павільоні було пересічно 4, тепер є їх 26. Від 1935 р. через павільон перейшло 95 прокажених, з котрих більшість живе дотепер в Парижі. Взагалі лікарі пояснюють більший наплив прокажених до цього павільону тим, що лікування прокажених відбувається тепер дуже дискретно. Їх навіть не демонструють студентам медицини, бо прокажені незвичайно вразливі. Крім цього у Франції нема поліційного примусу лікування прокази, тому прокажені самі зголошуються до лікування. „Мальтанський павільон" має ще і добру славу між прокаженими, бо там впроваджують до лікування прокази найновіші методи лічення. Тепер славою доброго ліку проти прокази втішається мішанка витягу з екзотичної рослини толмоґри і холестеролю, що, як подають згадані лікарі, стримує розвиток прокази і шкодить розвоєві бактерій прокази. Той лік виказав також корисний вплив при дослідах над прокаженими в Індокитаю.

Джерела прокази у Франції.

Переважна кількість прокажених у Франції набралась тої хороби в кольоніях. Ці люди або там уродились або перебували там довгий час. Серед прокажених того типу є і білі, метиси, мулятти і тубильці. Вони заразилися головно дорогою полових зносин з прокаженими особами. На 95 хорих у той спосіб заразилося аж 85.

До другого типу належать особи, які лиш короткий час перебували в кольоніях (4—8 міс.), або в тих околицях, де бушує проказа. Час вилягання прокази (час від зараження до появи хороби) буває дуже ріжний, від 8 місяців до 20 і більше літ.

Буває так, що не треба їхати за проказою навіть до кольоній. Нею можна заразитися навіть у самім Парижі. Ось нпр. в одної молодої вчительки, літ 26, яка ніколи не виїздила з Парижа, виступили прояви хороби, яку лікарі пізнали як проказу. Показалося, що згадана учителька у своїх дитячих роках бавилася залюбки з дітьми з китайської кольонії, яка була близько її дому і безсумнівно вже тоді заразилася проказою.

Характеристичне, що в самім Парижі є більше прокажених білих, ніж кольорових, хоча їх дуже багато в тій столиці світа. Переважна кількість тих білих жила колись в кольоніях, на осн. дослідів Фляндена і Раґі, серед прокажених були такі, що заразилися в кольоніях по довгім побуті, і такі, що заразилися, хоч були в кольоніях всього кілька місяців. Ці останні заразилися головно через полові зносини з прокаженими тубильцями. Давніше думали, що заразитися проказою дуже легко; тепер приймають, що для зараження треба ближчих зносин із зараженою особою. Тому у Франції лишають тепер прокаженим повну свободу.

Добровільно чи насильно?

Одним із найважніших питань, щоб запобігти поширенню прокази, є справа чи впливати, щоб прокажені добровільно зголошувалися до лікування, чи тягнути їх до шпиталю насильно. Оба французькі лікарі є противниками насильного поліційного примусу лікування прокази, бо багато прокажених роблять це дуже нерадо. Найліпшою приманою, що сама запровадила хорого до шпиталю є його віра в успіх лікування. Тоді вони йдуть самі, так як нпр. до Мальтанського павільону і провадять зі собою своїх близьких, яких заразили чи підозрівають, що їх заразили.

У світлі найновіших дослідів дещо гумористично виглядає транспорт прокаженої з Варшави зі середневічним церемоніялом і панічним страхом, який супроводив прокажену аж до границі.

Нинішна наука вважає, що до зараження проказою треба дещо довшого часу і дуже близького, а то й інтимного перебування з прокаженою особою.

Чи довговічність є дідична?

Сьогоднішня наука на підставі дослідів і обсервацій каже, що довговічність у людей є наслідком спеціяльної тілесно-душевної будови людини, т. зв. конституції. На підставі новіших поглядів дослідників довготи людського життя довговічність має бути дідичною прикметою даної людини, т. зн. ця прикмета істнує в даній родині і переходить на її членів, при чому неконче син довголітнього батька мусить бути довговічним, — може ним бути щойно внук чи правнук, в якого ця дідична прикмета прийде до голосу, перескочивши попередні покоління. „Довговічніми" вважає нинішня наука людей по 90-ці чи по сто роках життя, а в статистиці довговічність зачинається від 92 р. життя.

Досліди американців.

Всякою статистикою займаються залюбки американські дослідники, які мають на це час і гроші. Американець Р. Пірль занявся питанням довгого віку в людей і оголосив висліди своїх праць в одним антропольоґічним часописі. Він прослідив цю справу у двацяти ріжних географічно і расово ріжних груп з ріжних державах Европи і Півн. Америки, в часі від 1900—1925 р.

Показується, що пересічний вік людей у нашім підсонні тревае коло 50 літ — з ваганням до 10 літ вгору чи вдолину. Таксамо нема більших ріжниць між віком мужчин і жінок. Зате між поодинокими расово-ґеоґрафічними групами людей є значні ріжниці щодо кількости довговічних людей, які живуть 92 і більше літ.

Ось нпр. в Норвеґії на 100 мешканців припадає 2,089 мужчин і 3,102 жінок довговічніх, коли в Італії є на 1000 мешк. лиш 0.228 мужчин і 0,254 жін. довговічніх; ще менше довговічніх в Індії (0,02 мужчин і жінок на 1000 т. зн. всього 2 довговічні особи на 100 тис. мешк.).

Зате в поодиноких краях нема більше ріжниць між самими довговічніми, бо більшість з них доживає найдалі до 95—100 літ.

Причиною того, що між поодинокими групами людей є такі великі ріжниці щодо числа довговічніх, хоча пересічна довгота життя людини є всюди майже однакова, лежить, на підставі найновіших дослідів, у біольоґічних ріжницях між довговічними і пересічними людьми, які є ріжні в ріжних краях. Найважнішою вродженою прикметою довговічніх це дідична опірність проти хоріб, яка дає даній людині змогу доховати організм повний сил до пізньої старости.

Родичі і діти.

Відповідні досліди виказали, що родичі дітей, що прожили 50 і більше літ, жили довше, ніж родичі дітей, що не дожили 50-ки. Таке саме є з дідами і внуками. І навпаки: пересічна довгота життя дітей 80 і більше літніх родичів є довша ніж довгота життя людей, яких родичі померли між 50 і 80 р. ж.

Відповідно до довготи життя ділить Пірль населення даного краю на три групи: людей, що живуть до 50 літ (коротковічні) — друга група доживає до 70 літ (середневічні), третя — це ті, що вмирають по 70-ці.

Його досліди виказали далі, що понад 86% девятьдесять та столітніх людей мало своїми родичами також довголітніх, коли пересічно живучі люди походили лиш у 43% від довговічніх родичів.

Згадані досліди зовсім ясно вказують, що довговічне життя є звязане зі спеціяльною будовою тіла і вродженою відпорністю на шкідливі чинники, що вкорочують пересічним людям життя, а сама прикмета довговічности є дідичним скарбом даних родин. Б. Г-й.

ГОРМОНИ КІЛЬЧЕННЯ РОСЛИН.

Істнують насіння, що кільчаться тільки в зустрічі зі землею, а не кільчаться в самій лиш воді. Загадкою того явища занявся Г. Борріс. Він виказав, що в тих випадках повстає в кільці якийсь чинник, що гальмує його розвій і щойно коли його усунути, рослина може далі розвиватися. Земля властиве діє в той спосіб, що відтягає його з рослини (абсорбує). Подібно як земля ділає вуголь, колльодіюм. Цей гальмувальний чинник належить до рослинних гормонів, одначе ще дотепер його не вдалося добути в чистій формі.

Сторінка без політики.

Жертви дивоглядних закладів.

Нема мабуть краю, який не знав би дивоглядного звичаю закладатися. Кажуть, що вже Ева заложилась була з вужем, що намовить Адама зїсти яблуко, що мало відтак такі важкі наслідки. Бувають іноді поважні заклади, за поважні грошеві квоти, але найчастіше люди закладаються за дурниці.

Та не всі заклади кінчаться успішно.

Анґлійський репортер, Белі, заложився, що перебуде дорогу 265 км., котячи перед собою горіх та потручуючи його вказним пальцем. Бідолаха мучився так 29 днів, але заклад виграв.

Заклад Шелі Ворн покінчився траґічно: вона постановила перебути дорогу з Вашінґтону до Сан Франціско зайцем. На одній із зупинок, тікаючи перед кондуктором упала так нещасливо, що попала між колеса поїзду і згинула на місці.

Також трагічно покінчився заклад сотника Гіттера з Філядельфії, який заложився, що пішки перебуде дорогу з Філядельфії до Вашінґтону, кланяючись кожному стрічному подорожньому. Нещасний занедужав внаслідок ушкодження мязів спини й умер на серцевий удар.

Кілька літ тому двох американців, що припадком задержалися в Берліні, заложилося, що один із них цілий день їздитиме трамваєм без грошей. Та цей був дотепний: він мав при собі банкнот на тисячу марок та всідаючи до трамваю, питався кондуктора, чи може видати йому решту. Очевидно, кондуктор заперечував, і тоді американець висідав і вскакував до іншого трамваю, і повторював свою штучку. Може й справді булоб йому вдалося виграти заклад, який мав скінчитися в 10. годині вечором, якби не якийсь подорожній, що в 9.30 вечором прийшов кондукторові на поміч і заявив, що може зміняти тисячу марок. Американець програв заклад і... тисячу долярів.

Один анґлієць заложився з німцем, що знає, скільки треба на один кільограм ластівок, мух та банкнотів. Завдяки тому закладові обчислили, що 50 ластівок важить 1 кільограм. Таку саму вагу має 141 тисяч мух, міліон марок в одномаркових банкнотах важить два кільограми.

Свого часу викликав сензацію заклад якогось швайцарського кравця з челядником. Мистець голки вирахував, що, щоби вшити плащ, треба перешити сукно голкою 40.000 разів. Челядник, який узявся до того діла докладніше, доказав, що можна вшити плащ перетягаючи голку крізь сукно тільки 39.625 разів.

Одного дня звернуло загальну увагу читачів таке оголошення, поміщене в часописах Ню Йорку:

„Прошу принести мерщій одного доляра." Під оголошенням була адреса.

Чергового дня появилося друге оголошення такого змісту: „Доляри можна приносити ще тільки до завтра."

Оголошення, поміщене третього дня, було таке: „Хто сьогодні не принесе доляра, повинен стерегтися. Завтра може бути за пізно."

Як згодом виявилося, ці оголошення були наслідком закладу: один мешканець Ню Йорку заложився, що найдеться чимале число наївних людей, які про ніщо не питаючи, вручать доляра. Справді виграв він заклад, бо до трьох днів зібрав 1.200 долярів, які відтак звернув...

Підписи дорожчі від золота.

ЦІКАВІ ОПОВІДАННЯ ПРО ЛОВЦІВ АВТОҐРАМІВ ТА ВИЗНАЧНИХ ЛЮДЕЙ.

Початком слави якоїнебудь визначної людини є саме той мент, в якому виринає раптом із сутінків якась сіра людина і просить новоспечену „славу" про власноручний підпис. Перший автоґрам означає в житті людини, що добуває собі славу, незвичайно радісний та світлий день. Та згодом між ловцями автоґрамів і між славною людиною починається тиха, хоч інколи дуже завзята війна. Якщо переможе в такій війні збирач автоґрамів, як воєнний трофей забирає зі собою з „поля бою" власноручний підпис „слави". Та добути такий підпис дуже важко, тому, що здебільша славні люди, яким осточортіла популярність разом із неконче приємними пригодами — завжди відмовляють своїх підписів. Тому теж ловці автоґрамів мусять уживати іноді найчудачніших заходів та підступів, щоби вимантити потрібний підпис.

Чек, як автоґрам.

Одним із найбільших заприсяжених ворогів автоґрамів був славний анґлійський письменник Редіярд Кіплінґ. Його звеличники вживали ріжних заходів, щоб вирвати від нього підпис. Один із них був навіть до тієї міри безличний, що переслав письменникові фунтовий банкнот із такою допиською:

„Високоповажаний Пане! Збираю підписи ріжних славних людей і хочу теж Ваш підпис мати. Одночасно залучую гонорар. Думаю, що вистане за два слова."

Кіплінґ сховав холоднокровно чек до кишені і переслав „великодушному" збирачеві лист, в якому не було більше нічого як два слова: „Дуже дякую."

При нагоді розрахунку зі своїм банком ствердив письменник, що тільки частину виставлених ним чеків зреалізували. Він не міг того зрозуміти, аж один із приятелів вияснив йому, сміючись, цю тайну. Люди, яким Кіплінґ виставляв чеки, продавали їх за добрі гроші збирачам автоґрамів.

Кравецький рахунок.

Незвичайно зручно використав захоплення свого звеличника французький комедіописець Евген Лябіш. Таким ентузіястичним звеличником Лябіша був теж його кравець. Одного дня звернувся кравець до письменника з проханням ... йому два автоґрами. Лябіш подумав хвилину і відтак звернувся до кравця з проханням:

— Кілько я вам справді винен, дорогий приятелю?

— Шістьсот франків — відповів кравець. — Але не турбуйтеся цим, пане Лябіш.

Комедіописець виставив два чеки, кожний по 300 фр. і вручив їх збентеженому кравцеві зі словами:

— Ось, прошу, тут маєте бажані автоґрами. Одначе звертаю при цім вашу увагу, що вже більше автоґрамів не дістанете, якщо зреалізуєте ці чеки.

Лист мистця.

Чимало клопотів мав теж і Франц Ліст зі своїми звеличниками та ловцями автоґрамів. Одна пані, якій не вдалося добитися власноручного підпису Ліста, впала на таку думку: Вона написала до мистця листа з проханням, щоб він виступив на найближчім товариськім вечорі в її домі з концертом і щоб її про свою згоду повідомив. Відповідь була така, що Ліст погодився за гонорар 3.000 марок концертувати на цьому вечорі. Помислова жінка не дала більше про себе чути, аж одного разу хвалилася в товаристві, показуючи лист мистця.

Ліст, який теж був між запрошеними гостями, відповів на те холодно:

— Яка шкода, кохана пані! Якби я був знав, що ви стільки ваги прикладаєте до мого автоґраму, то я був би не казав своєму слузі писати до вас листа!

Поет і хлопчина.

Тепер у добі спорту мають теж очевидно й автоґрами ріжних визначних боксерів та футболістів високий курс. Про одного славного німецького поета оповідають, що одного дня заатакував його особливо сильно якийсь хлопчина з проханням автоґраму. Поет вдоволив його прохання, але хлопчина все ще не відходив.

— Щож ти ще хочеш, хлопче, — запитав його поет.

Хлопчина видушив загикуючись:

— Я хочу ще дістати другий автоґрам, пане докторе!

Засміявшись і розвеселений поет поклав ще один підпис на листку паперу, що його хлопчина швидко йому підсунув. Відтак поклепавши хлопчину по плечах, сказав:

— Другий підпис певно для твоєї сестри, що?

— Алеж ні, — була відповідь — та знаєте... за ваші два автоґрами можу дістати одного Шмелінґа!

Від тієї пори поет дуже недовірчиво приймає всі прохання своїх звеличників.

Образ на пачці мармеляди.

Американський письменник Кровфорд славився ще й тим, що був смертельним ворогом ловців автоґрамів. Кожне прохання за автоґрами відкидав він із засади. Одначе одному фабрикантові консерв удалося того впертого ворога автоґрамів таки перехитрити. Він вислав до письменника такого листа:

„Хочу пустити на ринок мої продукти в опакуванні з портретами ріжних славних людей. На етикету моєї мармеляди вибрав я ваш портрет і прошу мені лиш відповісти листом, чи вам моя думка подобається."

Розлючений Кровфорд відписав негайно: „Якщо Ви відважитеся виконати Ваш божевільний плян, тоді я вас негайно подам до суду."

Урадований фабрикант вложив цей лист до своєї збірки.

ДИТИНА В СТИРТІ СІНА.

Одна така подія, яку оповідають, оттак собі для жартів, трапилася недавно на одному з передмість Будапешту. Коли віз навантажений високо сіном переїздив вулицею передмістя, прохожі почули раптом зойки, які добувалися немов із нутра возу. Прохожі звернули на те увагу візникові, який затримав віз. Колиж зойки не вгавали, візник почав скидати сіно з фіри на вулицю і за хвилину вийняв зі сіна переляканого малого хлопчину. Одночасно з бічної вулиці надбігла застрашена жінка, яка кликала з розпукою синка, який перед кількома хвилинами кудись щез.

Радість жінки, яка несподівано віднайшла дитину в сіні, була справді велика.

Ціла подія була незвичайно сензаційна. Дитина бавилася на стільчику перед домом родичів. Раптом із фіри, яка переїздила вулицею, впала велика стирта сіна і зовсім прикрила дитину. Візник стримав фіру і нічого не запримітивши, накинув сіно знову на фіру.

Дитина вийшла з цілої пригоди без шкоди, наїлася тільки страху й подряпалася до сіна.

ВЕСЕЛЕ.

БІЛЬШЕ ДУШІ.

— Ви мусите більше душі вложити у свій голос — казав режисер. — Я знав одного актора, що вмів так прочитати карту страв, що людям сльози ставали в очах.

— В такім випадку він мабуть читав також ціни тих страв...

ЛІК НА ГОСТЕЙ.

Хлопчина грає на фортепіяні.

Про котика, що вліз на пліт. І все про котика, що вліз на пліт.

І все одним пальцем.

Гість питається вкінці счудований.

— Чи ти граєш радо на фортепіяні, хлопче?

Хлопчина перечить головою.

— Ні, але батько посилає мене за кожним разом до фортепіяну, грати про котика, що вліз на пліт, коли якийсь гість задовго сидить і не хоче йти.

ВІК.

— Кілько літ справді може мати тепер пані Підтоптана?

— О, вона саме тепер в такому віці, в якім люди починають говорити, як вона молодо виглядає.

ДОЛЯРОВИЙ ДОЩ.

Досі лиш східні князі та магараджі вважали своїм привілеєм розкидати з нагоди своїх вінчань, чи інших щасливих подій у своїм житті гроші, золото й срібло між своїх підданих.

Позавидував їм тієї слави багач із Вінніпеґу Горбак і перевів той звичай магараджів у зовсім модерний спосіб. З нагоди свого вінчання хотів він, щоб якнайбільше людей почувалося того дня щасливими.

Коли він виїхав зі своєю молодою жінкою літаком, забрав зі собою 500 малих паперових легкопадів і привязав до кожного з них 5-доляровий банкнот. Колиж літак піднісся угору і почав описувати колесо над Вінніпеґом, спустив Горбак легкопади з грішми на місто.

Небавом почалися в місті правдиві лови за грошевими легкопадами і в кількох хвилинах не стало навіть сліду по них. Зате прізвище Горбака було на устах всіх мешканців.

В честь найбільшого поета Грузії.

Варшава, 12 грудня 1937.

В минулу суботу вечором представники варшавської української кольонії взяли численну участь у великій, чудово зорганізованій (у ратуші) грузинській академії в честь найбільшого поета Грузії **Шота Руставелія** з нагоди 750-роковин його народження. Перед добірною авдиторією відчитали два грузинські діячі, о. архимандрит проф. д-р Перадзе і д-р Накашідзе цікаві реферати на тему: „Фільософічно-релігійний світогляд Руставелія" та „Руставелій і Грузія".

Руставелій жив у XII. ст. за панування могутньої грузинської королеви Тамари Великої, що вела переможну боротьбу з персами, арабами, турками й Византією та на своєму пишному дворі зібрала цілу тодішню інтелектуальну еліту кавказьких, византійських, перських країн. Бурхливе було ціле життя найбільшого грузинського поета. У дні народин залишається сиротою, студіює у грузинському університеті в Ікалтое, опісля у Византії, щоб маючи 24 роки, вернутися на двір Тамари. Разом зі своїм братом Автанділем любить королеву, а коли вона виходить заміж за руського князя Юрія і Автанділь з розпуки гине, як блудний лицар на чужині, Руставелій пише свою найбільшу поему: **„Людина в тигрій шкурі"**, в якій оспівує лицарський дух геройства, маючи за головну постать — Автанділя.

Вісім століть співають грузини версети свого генія, що у ярмі, в неволі царату, в льохах Г. П. У. кріплять їх сили і дають надію перемоги. Тому може їхній великий, незрозумілий за життя, трагічний поет-геній такий близький нації, яка видала Шевченка. На жаль, у нашій мові нема дотепер перекладу поеми грузинського поета. Інші народи давно вже його оцінили.

К. Т. В.

Переполох перед „пацифікацією".

ВЕЛИКИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС ПРОТИ ЛЮДОВЦІВ У ПЕРЕМИШЛІ.

У вівторок 14. ц. м. почався у Перемишлі великий політичний процес проти 10-ох провідників людовців за зорганізування рільного страйку в середущій Галичині. На лаві підсудних засіли: 1) 59-літній гр. Ян Дрогойовський, 2) 41-літній Йосиф Каспшак, 3) 37-літній Ян Мазярек, 4) 42-літній Кароль Влязло, 5) 41-літній Владислав Мітковський, 6) 27-літній Ян Ожех, 7) 35-літній Ян Русінек, 8) 30-літній Кароль Сольський, 9) 50-літній Ян Слупек і 10) 55-літній Йосиф Світаловський. Підсудні відповідають перед суддею окружного суду Матиею. Обвинувачує прокуратор з Варшави д-р Мітана. Підсудних боронить пятьох адвокатів, між ними двох з Варшави: д-р В. Гофмокль-Островський та Гралінський.

Обширний акт обвинувачення переповідає організацію страйку людовців, що почався 16. серпня ц. р. Страйк мав характер політичної маніфестації, щоби підтримати політичні домагання „Стронніцтва Людового", що їх вилвигнуло у т. зв. „новосілецькій резолюції". Початок селянського страйку в ярославському повіті оголосив б. пос. Грушка дня 15. серпня ц. р. доручивши, щоби спеціяльні стійки по дорогах стримували селян, які везуть харчеві продукти до міста. Тому що частина селян не солідаризувалась зі страйковою акцією дійшло до конфліктів та авантур між стійками страйкарів і тими селянами, які везли харчі до міст. Вони кінчились звичайно побиттям селян та знищенням їхніх продуктів. Тоді почала інтервеніювати поліція і розганяти страйкуючих селян, які сходились на відгомін дзвонів, трубки і т. д. Акт обвинувачення каже, що юрба з кількадесять селян облягала формально деякі місцевости і дороги та була приготована протиставитись акції поліційних відділів. Тому поліція почала арештувати провідників людовців і страйкової акції. І так дня 20. серпня ц. р. поліція арештувала провідника людовців у Ярославщині Віктора Єдлінського. По його арештуванні керму страйкової акції обняв підс. Каспшак з Павлосіва, де був теж осідок т. зв. „команди" або „штабу" страйкової акції. Акт обвинувачення каже, що до штабу входив ще підс. гр. Дрогойовський, підс. Влязло та підс. Мазярек. Дійшло до того, що ніхто зі селян не міг виїхати зі села з харчами до Ярослава без спеціяльної перепустки. Одночасно по арештуванні В. Єдлінського зійшлось до села Павлосіва кілька тисяч селян, озброєних у коси, вила і пальну зброю. Їх поділили на чотири відділи і по нараді провідників у павлосівськім лісі озброєні селяни мали йти до Ярослава під староство, щоб уладити демонстрацію за звільненням Єдлінського. Крім того створено спеціяльний відділ саперів під проводом підс. Ожеха, який мав стинати тополі і придорожні дерева та будувати барикади, щоби внеможливити приїзд автами поліційних відділів до Павлосіва. Створено теж відділ жандармерії. Підс. Дрогойовський — каже акт обвинувачення — заявив, що якби селяни дійшли до Ярослава, здобули кріси і муніцію з військових магазинів, тоді можнаб було щось зробити. Робітник В. Гук з Ярослава (який прийшов до Павлосіва за харчами для робітників і якого страйкарі побили вважаючи його поліційним агентом) зізнав, що селяни в Павлосіві підготовлялись до походу на Ярослав, щоб розброїти поліцію та військо і звільнити арештованих людовців: Єдлінського, Шрама і Тепера. Підсудні до вини не

МАРТІНА УЛЬ.

СУПЕРЕЧКА.

В кожному подружжі, навіть найкращому, мусить трапитися такий день, коли чоловік і жінка посперечаються. Байдуже, яка буде це причина — важна чи маловажна; така суперечка є завжди характеристичним милевим стовпом на подружому шляху.

Не диво, що Ернест і Карля теж посперечалися. Від їх шлюбу минуло всього сім тижнів. Їх суперечка була гостра, поважна, бо вони мали темперамент. Про що вони посперечались? Про ніщо. Пішло з нічого, а коли гнів їх охопив, почали робити одне одному гіркі докори. У самому роспалі гніву Ернест відважився вхопити Карлю за руки і потрусив нею, щоб опамяталася.

— Чи ти не можеш бодай одну хвилину спокійно подумати і впустити трохи свіжого повітря до твоєї тісної голови?!" — так кричав він до неї.

Карля була обурена такою брутальністю. Вона вирвалася від нього і з мармуровим обличчям глянувши йому гнівно в очі сказала:

— Ні!

Тільки це одне слово... Але в цьому слові був увесь світ призирства, рішучости і визиву. На це Ернест відвернувся і відійшов. „Бам!" грмнув дверима від кімнати, „бам!" входовими дверима, і то так, що в їдальні вся порцеляна задзвеніла у креденсі.

Ось який він! Аж тепер він відкрив своє правдиве обличчя! Карля важко заридала. Її мама казала правду, перестерігаючи її перед ним, так, це справді брутальний чоловік! Як посмів він сіпати нею, як кіт нещасливою мишею! Завтра він може зважитися на ще більше і побити її. Вона сіла на канапу і почала плакати. Для неї було ясно, що вона не може жити далі з таким грубим чоловіком. Вона вернеться до своєї мами, що розуміє її і кохає, і ціле життя дбала тільки про те, щоб заощадити її усяких прикрощів.

Карля встала. Вона посклaдала поквапно кілька частин своєї гардероби до малої ручної валізочки і припудрувала своє засльозене личко. На хвилину задумалася, виняла листовий папір із бюрка і написала:

„Ернесте! Наше подружжя було помилкою. Я вертаюся назад до мами. Свої речі я заберу пізніше, коли тебе не буде дома, щоб більше з тобою не зустрічатися. Карля".

Вона положила цей прощальний лист на Ернестове бюрко і перейшла поволі через усі три кімнати, зупиняючись зором на предметах, серед яких минула їй неодна щаслива хвилина.

Їдучи автом до своєї мами, вона почала роздумувати. „А чи я тобі не казала!" зустріне її мама з тріюмфальним тоном. Так, вона буде тріюмфувати, хоч цей свій тріюмф здобула ціною щастя своєї доньки. І нараз Карля відчула, що в такому психічному стані вона не матиме сили станути перед своєю мамою. Коли авто зупинилося, вона сказала: „Їдьте далі!" а коли шофер спитався: „Куди?" — вона відповіла „Денебудь". За пів години Ернест вернеться з бюра до дому і знайде на своєму столі лист від неї. Що він зробить тоді? Чи буде зажурений, чи попаде в розпуку? Вона далаб неодне за те, щоб могла обсервувати його в такій хвилині. Одна думка промигнула в голові Карлі. Вона відсунула завіску в вікні і подала шоферові свою адресу.

Коли вона входила до свого мешкання, то серце її билося. Ні! Ернеста ще не було дома. Вона сховала свою валізочку в їдальні у кутку і сховалася у спальні за ліжко. Ледви вона почула себе безпечною у тому затишному кутку, як почула, що вертається Ернест.

— Карля! — крикнув він і їй здавалося на мить, що в цьому оклику був якийсь ніжний звук, якби змішаний з острахом.

Він перейшов кімнати і повторяв „Карля"!" Тепер уже Карля зовсім виразно відчула, що Ернест здивований, що не знаходить її дома. Після цього побачила вона на підлозі його ноги, як він підійшов до бюрка. Тут він побачив лист з адресою до нього.

Карля виглянула обережно зпоза ліжка. Вона бачила, як він читав лист довго, насуплений, а потім, як тяжко впав на крісло. Карлі малощо не зробилося жаль Ернеста. Тоді вона побачила, що він тримає в руках китичку рож. Посидів, нагло встав і перейшов посвистуючи до другої кімнати.

Ернест підійшов до телефону. Вона чула виразно його розмову:

— Це я, Ернест. Що чувати? Що нового? Маса річей. Між іншими Карля покинула мене... Но так, випровадилася від мене. Цього не можу тобі оповісти телефонічно. Маєш нині ввечір час? Дуже добре! Можемо разом зїсти вечерю... Чудово! Дуже тішуся. Так, так... у ресторані, де звичайно. А пізніше ще побачимо. До побачення!

Карля була скажена. Так виглядає серце Ернеста!

Він увійшов до спальні і передягався, а вона скулилась у кутку, де було їй тепер дуже невигідно, бо Ернест розсівся на ліжку і потиснув подушки та матраци. Вона найрадше почала би кричати, але не хотіла дати Ернестові нагоди до тріюмфу. Заки Ернест одягнувся це тривало цілу вічність. Коли він вийшов з хати, вона відітхнула як після недуги.

Кістки її боліли і вона якби зломана встала. Коли перейшла до другої кімнати побачила, що на Ернестовому бюрку лежить лист до неї. На її листі він дописав своєю рукою таке:

„Я побачив тебе, як ти сховалася. Тепер ти одягнися скоренько і приходи до Брістолю. Щоб відсвяткувати наше замирення".

Перекл. аб.

признаються. Підс. Дрогойовський підкре-
слив, що до павлосівського лісу повтікали се-
яни зі страху перед поліцією. Підс. Каспшак
зізнав, що по арештуванні Єдлінського обурен-
ня селян було дуже велике. Коли до Павлосіва
приїхав б. пос. Грушка і запевняв, що поліція
не буде їх атакувати, якщо будуть поводитись
спокійно. Одначе під своєю адресою почув ок-
лики: „за кілько ти нас продав" і мусів відїхати. На питання прокуратора підс. Каспшак заявив, що в Павлосіві не було концентрації селян під гаслом маршу на Ярослав, ні теж мобілізації селяни. Додав, що селяни втікали панічно перед биттям поліцією. Підс. Влязло теж зізнав, що селяни боялись дуже пацифікації, бо між ними кружляли поголоски, що в околиці Динова поліція тяжко побила селян і що там були трупи.

—o—

По широкому світі.

До **Швеції** приїхала як посол барсельонського уряду пані Паленсія.

Єгипетські урядові кола і суспільність невдоволені тим, що абісинська церква має відділитися від коптійської.

Японський політик Ямамото, голова партії Сеюкай, помер на запалення мозку.

Грецький король Юрій виїхав учора з Льондону до Атен.

Німецький провідник „гітлерівської молоді" вернувся з 18-денної подорожі по Балканах і Близькому Сході.

Дарунки на св. Миколая

ЯПОНЦІ ОКРУЖИЛИ КИТАЙЦІВ ПІД НАНКІНОМ.

Японці окружили сильні китайські частини, що не вспіли покинути Нанкіну.

20. ц. м. японці тріюмфально увійдуть до Нанкіну тепер вони очищують місто від китайських недобитків.

ПАНІЧНА ЕВАКУАЦІЯ ГАНКОВ.

Китайська влада дораджувала населенню міста Ганков евакуацію. Як до міста дійшла вістка, що під Нанкіном появились японські кораблі, евакуація стала панічна; всі поїзди та кораблі переповнені втікачами.

—o—

БОЛЬШЕВИКИ НАБОРЗІ ФОРТИФІКУЮТЬ ВЛАДИВОСТОК.

Щоденник „Такун Пао" подає на основі оповідань очевидця, що большевики приспішують будову фортифікацій у Владивостоці, зокрема підземні укріплення та підземні ганґери на 150 літаків.

Військову залогу Владивостоку разом із моряками збільшено до 85.000 вояків.

—o—

ВЕЛИКА ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА ПІД ЛАСКАЖЕВОМ.

В середу 15. ц. м. в год. 2.54 над раном зударився поспішний поїзд, що їхав з Варшави до Львова з товаровим поїздом, що їхав з Дембліна до Варшави, за стацією Ласкажево. Наслідком зудару згинув кондуктор товарового поїзду Кендзьор, 9 осіб є ранених, кільканадцять легко. Причиною катастрофи була густа мряка. Не зважаючи на сигнали, товаровий поїзд минув стацію Ласкажево і 100 метрів за стацією зударився з поспішним поїздом, що саме віздив на стацію. 10 вагонів товарового поїзду знищених. За катастрофу відповідає дижурний руху, який на вістку про зудар обох потягів утік і машиніст товарового поїзду. На місце катастрофи виїхав негайно санітарний поїзд з Варшави і спеціяльна комісія. Наслідком катастрофи поїзди приїздять до Варшави і до Львова з опізненням.

НОВИНКИ.

— **З НИНІШНІМ ЧИСЛОМ „ДІЛА" (277) висилаємо своїм точним Передплатникам черговий (за листопад) безплатний повістевий додаток: „НАПОЛЕОН І УКРАЇНА" — Ілька Борщака, історична студія на підставі невідомих документів, з ілюстраціями. — Пригадуємо тим, що не прислали 25 сот. на кошти пересилки книжки, що треба буде їх долучити до найближчої передплати разом із новими 25 сот. на книжку за місяць грудень. РЕКЛЯМАЦІЇ ЩОДО ЦЕЇ КНИЖКИ АДМІНІСТРАЦІЯ БЕРЕ НА УВАГУ ТІЛЬКИ ДО 14 ДНІВ. Спізнена висилка цеї книжки повстала не з вини Адміністрації.**

— **ПЛАТІТЬ ТОЧНО ПЕРЕДПЛАТУ! ПРИСИЛАЙТЕ ЗАЛЕГЛОСТИ! Ш. Передплатників просимо вирівняти залеглости, бо стримаємо висилку часопису! Присилайте точно щомісячну передплату, бо інакше не дістанете книжки зі щомісячної Бібліотеки „Діла"! Наш часопис найдешевший, бо крім 10-ти сторінок найкращої щоденної газети та 16-ти сторінок під неділю, — даємо точним передплатникам щомісяця даром одну прегарну і вартісну книжку величиною від 10—15 аркушів друку. Точний передплатник „Діла" складає за рік Бібліотеку „Діла" з 12 томів.**

— **З Т-ва „Молода Громада".** В четвер 16. ц. м. в год. 19.30 відбудеться реферат ред. М. Струтинського на тему: **„Серед київської молоді перед 25-и роками"**

купуємо тільки

— **Знижка збіжевих цін.** Минулий тиждень минув під знаком великої знижки цін на збіжевих і товарових ринках. Велика подаж збіжа, спричинена більшим запотребуванням готівки, викликує замішання на ринках. У Львові платили за пшеницю до 27.75 зол. Одночасно зазначився теж спадок цін муки.

— **Хто виграв на льотерії?** В нинішнім тягненні клясової льотерії впали м. і. такі більші виграні: 15.000 зол. на ч. 186398. 5.000 зол. на ч. 82709 83620 85526 111051 164532. 2.000 зол. на ч. 112818 153544 173557 179149. 1.000 зол. на ч. 59556 67903 103492 154096. 500 зол. на ч. 15196 45701 48289 53884 89328 98223. 400 зол. на ч. 14327 49476 54202 54639 56529 80277 94822 101568 110891 111772 117492 119267 138233 152058 168542

— **Перемишль чи Ярослав?** У звязку з творенням нового промислового осередку в Галичині, що має обняти бориславсько-дрогобицький басейн, кружляє чутка, що тим осідком цього осередку рівночасно й нового воєвідства має стати не Перемишль, як спершу проєктували, але Ярослав. За Ярославом промовляє краще географічне положення у відношенні до промислового центру і тих місцевостей, які мають входити в обсяг цього воєвідства.

— **Засипують край своїми організаціями.** Як повідомляє „Всхуд", у жвавій акції будови польських людових домів у Станиславівщині визначаються особливо повіти долинський, надвірнянський і товмацький. У тих повітах побудовано в останніх часах або будується 25 людових домів, що стають осередками польської організації. В долинському повіті викінчено будову стрілецького дому в Розтічках, а в стадії будови находяться доми в Брошневі, Ґерині, Нягрині та Осмолоді. В Перегінську, пов. Долина посвячено памятник на могилі легіоністів. У Цівкові, пов. Любачів, посвячено людовий дім, в якому знайдуть приміщення всі місцеві польські організації та крамниця рільничого „кулка". — В Боднарові, Єзуполі і Галичі станиславівського повіту посвячено і відкрито крамниці рільничих „кулок". В останніх часах злюстровано 36 „кулок" на терені станиславівського повіту.

— **Закарпатські діти перед мікрофоном.** Радіостація в Кошицях передає в суботу 18. грудня трансмісію зі Сваляви „Святий отець Николай між підкарпатсько-руськими дітьми", пєсу для дітей Г. Гузенного. Відіграє шкільна молодь у Сваляві. Початок в год. 18-ій.

— **Тартак у Вигоді,** пов. Долина, розпочав знову роботу. До праці стануло 300 робітників, тих самих, яких у вересні ц. р. звільнили з роботи.

— **Лавкова система в академії заграничної торговлі.** У львівському університеті оголошено розпорядок ректора, що встановляє університетські ферії від 15. ц. м. до 7. січня включно. Ректорат академії заграничної торговлі видав розпорядок, що польські студенти, які домагались окремих місць для студентів жидів, мають займати у викладових салях якусь скількість передних лавок по правому і лівому боці, а також середину. Скількість залежить від числа студентів на даному році студій. Усі інші студенти можуть займати місця довільні. Можні теж стояти, але тільки в глибині салі.

— **Під закидом комунізму.** В окружнім суді в Замості розпочався комуністичний процес проти 45 осіб, між ними одної жінки. Тільки кількох обвинувачених відповідає з вільної стопи. Як каже акт обвинувачення, всі були активними членами КПЗУ або КЗМ і вели комуністичну аґітацію на терені повітів томашівського, грубешівського і замістянського. До розправи покликано 37 свідків. Ніхто з обвинувачених не признався до вини.

— **Поліціянт — душогубом.** У понеділок скінчився процес поліціянта Яна Міхальського, що робив службу в Картуській Березі, обвинуваченого в убивстві своєї нареченої Броніслави Косецької. Міхальського засудили на 6 років вязниці.

— **Напад на дім учительки.** Трьох замаскованих і озброєних людей напало на хату учительки Н. Скаськової в Базниківці пов. Бережани. Забрали радієвий апарат, два срібні годинники та 65 зол. готівкою.

у „Фортуні Новій"

— **Скаженина в Рудеччині.** У рудецькому повіті появилися скажені пси, які покусали чимало осіб. Старосто наказало вбити всіх псів у громадах Голодівці, Мільчиці, Угерці та при Серадській вулиці в Комарні.

— **Краєва хроніка.** З вязниці городського суду в Раві Руській утік Іван Кіщак з Любичі Королівської, засуджений за комунізм. — В реальности купця Михайла Крижанівського в Бучачі зірвалася антена і повисла на електричних дротах, в які попало кілька осіб, зазнаючи пораження. Аж один прохожий ужив ґумового кальоша як ізолятора і відлучив поражених від дротів. Найбільше потерпіла молода дівчина Стефанія Яцуківна, якої стан дуже поважний. — У селі Присятниці, пов. Березів Иосиф Волянин ударив Мартина Олейка так сильно в лице, що той упав на землю і незабаром помер. — Львівський суд присяглих засудив Миколу Чорнописного за грабунком вбивство на особі Ґецля Лянґера з Маґерова на 10 років вязниці. — У Старому Селі біля Переворська підозрілі осібняки постріляли тяжко поліцая В. Кота, яких він хотів вилеґітимувати. Поліцай зранив одного з напасників, всеж він утік. — У Салівці пов. Чортків згоріла стирта соломи орендатора Івана Грабовського з Ягольниці. Шкоди є на 2.000 зол. — У Стеґниківцях пов. Тер-

зопіль згоріли дві стирти соломи орендатора Льва Пікгольца. Шкоди є на 6.000 зол.

— **Можеб дирекція повчила свою касієрку.** У вівторок 14. ц. м. в год. 1.30 пополудні д-р Б. М. платив абонамент за телефон. На запитання д-ра Б. М. в українській мові касієрка заявила, що української мови не розуміє. На домагання д-ра Б. М., щоби подала своє імя і прізвище, касієрка дала відмовну відповідь. Можеб так дирекція повчила якслід свою касієрку, що ПАСТ є підприємством, в якому обовязані урядовці знати українську мову і відповідати по українськи на запити українських абонентів.

— **Христос у звуковій фільмі.** Льондонська фільмова цензура позволила висвітлювати звукову фільму, в якій виступає постать Христа, під умовиною, що буде промовляти тільки словами біблії.

— **Перевірюють лікарські дипльоми.** У звязку з великою аферою фальшування нострифікаційних документів румунська адміністраційна влада перевіряє документи багатьох лікарів. Контроля обіймає всі нострифікації від 1924 р., отже від часу злочинної діяльности адвоката Маневича. В Букарешті мають арештувати 12 лікарів, між ними три високо поставлені особистости.

— **Нові кардинали.** 13. ц. м. оголосив Папа Пій XI. прізвища новоіменованих кардиналів. Іменовано кардиналами: архиепископа Венеції П'яцца, дотеперішнього нунція в Београді Пеллєгрінеттія, архиепископа Вестмінстера Гінслея, секретаря надзвичайних церковних справ Піццардо та архиепископа Ліону Ґерліера.

— **Катастрофа посухи.** З Буенос Айрес повідомляють, про катастрофу посухи, що панує в провінції Сантіяго дель Естеро. За офіціяльними даними жертвою посухи впало 22 тисяч баранів і овець, 40 тисяч коней і 80 тисяч кіз. Цьогорічні засіви зовсім знищені. Загальні втрати обчисляють на 120 міліонів зол.

— **Велика повінь в Каліфорнії.** Повінь, яка навістила північну Каліфорнію наслідком довготревалих дощів зількома хмароломами, потягнула за собою кільканацять людських жертв. Поверх 5.000 осіб лишилось без даху. В долині Сакраменто повінь наробила величезного знищення. Маси води створили озеро 50 км. завдовжки. Шкоди обчислюють на міліони доларів.

— **Беатифікація індіянки.** На конференції американського епископату виринула думка розпочати заходи у справі беатифікації індіянки Катерини Текаквіта. За тим є опінія американських католиків. Катерина Текаквіта жила в 17-му столітті і визначалася надзвичайною силою волі та небувалою чистотою серця. Померла в 1684. р. Найпопулярнішим її прізвищем було „лілія могавків". Так називалося племя, з якого походила.

— **Нові податки від церков у Совітах.** З початком нового року совітська влада вводить податок від церков, костелів і домів молитви підвищений на 120 прц. Нема сумніву, що більшість віроісповідних громад не буде в силі платити такі великі податки і тому влада їх позамикає. Від невеличкого костела в Москві прийдеться платити коло 20 тисяч рублів річно.

— **Обува з рибячої шкіри.** З огляду на необхідність щадити шкіряні матеріяли, німецький уряд звернув пильну увагу на можливість фабрикувати обуву з гарбованої шкіри акули (люзола), що визначається великою тривкістю. Одна німецька шкіряна фабрика розпочала вже виріб такої обуви і то з повним успіхом. Фабрика вислала власний корабель на ловлю акул на морі, щоб забезпечити собі відповідну скількість цього сировця.

— **Мумії псуються в Европі.** В египетському музею у Фльоренції стверджено, що мумії, які в сухому африканському підсоні перетривали під землею тисячі літ, перевезені до вогкого італійського підсоння, псуються. Щоби припинити дальше псуття, дирекція музею рішила заінсталювати спеціяльні апарати, що осушують повітря, роблячи його подібним до египетського підсоння.

— **Ріжні вістки.** В одній копальні біля Йоганесбурґа у глибині 1.300 метрів експльодував передчасно динамітовий набій, наслідком чого 8 робітників погибло і 4 є тяжко ранених. — В Пасканах (Румунія) вмерла Анна Канакі, проживши 126 літ. — Біля Стофам Брідж в Англії розбився бомбовий літак, при чому погибли чотири особи. — До порту в Гаврі приплив корабель „Норманді" що привіз 55 барилок золота вартости 133 міліонів франків. — Острів Гаванна навістив сильний землетрус. Шкоди великі. — Вулькан Стромболі почав сильно вибухати, при чому чути підземельний гук. — Уродин англійського короля Юрія VI., що припадають на вівторок не будуть святкувати ні на дворі ні в краю. — Льорд Сесіль, якому признали нагороду Нобля віддасть ті гроші на поширювання ідей міжнародного мира

—o—

Останні вісти.

МІН. БЕК ІДЕ ДО БЕРЛІНА.

В дипльоматичних колах у Берліні кружляють поголоски, що у другій половині лютого мін. Бек приїде з візитою до Берліна.

БОЛЬШЕВИКИ ДАЮТЬ ПОМІЧ КИТАЄВІ.

ЛЬОНДОН, 15. 12. ПАТ. „Дейлі Телеграф" повідомляє, що до Ганкав приїхав ген. Тапін, член військової місії совітської Монголії і запропонував марш. Чанг-Кай-Шекові військову поміч совітської Монголії проти японців.

ПЕРЕМОЖНИЙ ПОХІД ЯПОНЦІВ ПОЗА НАНКІНОМ.

ТОКО, 15. 12. ПАТ. Команда японських військ повідомляє, що японські війська перейшли ріку Янтсе і заняли м. Янчав на північнім березі синьої ріки (Янтсе) Улюшан недалеко фортів Кіянгін. Втрати японських військ під Нанкіном обчисляють на 70.000 людей.

ТРІЮМФАЛЬНИЙ ВХІД ЯПОНСЬКИХ ВІЙСЬК ДО НАНКІНУ.

ШАНГАЙ, 15. 12. ПАТ. Адмірал Гасеґава відїхав воєнним кораблем до Нанкіну, де візьме участь у тріюмфальнім вході японських військ до столиці Китаю.

ТРАГІЧНА СМЕРТЬ ЛЕЩЕТАРІВ.

ТРИДЕНТ, 15. 12. ПАТ. Вчора пополудні на узбіччах Сасобе снігова лявіна засипала 22 учасників лещетарського курсу. Зараз зорганізували рятункову акцію, та метелиця її утруднювала. До години 10. веч. вдалося врятувати 12 лещетарів і віднайти 8, які не давали вже знаку життя. Одного із засипаних досі не віднайшли.

—o—

Зі судової салі.

ПІД ЗАМІТОМ ПРИНАЛЕЖНОСТИ ДО ОУН.

З початком липня ц. р. постерунок державної поліції в Заліщиках підчас ревізії в домі Романа Гайворонського знайшов кусник паперу, записаний ріжними арабськими числами та окремо ключ до розвязання тої шифри. По розшифруванні того письма поліція ствердила, що має воно обнимати витяг з декальогу ОУН. Роман Гайворонський, слуханий на поліції, заявив, що шифру з ключем до її відчитання дістав від Івана Бараника, сина б. сенатора Василя Бараника в Заліщиках. На цій основі прокуратор при Окружнім Суді в Чорткові приарештував Романа Гайворонського й Івана Бараника. У слідстві Роман Гайворонський дальше обстоював при тому, що шифру та ключ до тої шифри дав йому Іван Бараник, а останній увесь час цьому перечив. Остаточно по переведенні судового слідства уморено справу дотично Романа Гайворонського, якого з місця перед його звільненням з арешту переслухано в характері свідка. І цим разом Гайворонський дальш обстоював при тому, що шифру з ключем до неї дав йому Іван Бараник, та заявив при тім, що кожний українець повинен напамять знати те, що тією шифрою написане.

На цій підставі прокуратура виготовила проти Івана Бараника акт обвинувачення за злочин з арт. 97. к. к., закидаючи йому приналежність до ОУН. Дня 13. грудня ц. р. відбулася розправа в цій справі перед судом присяглих у Чорткові, на якій Іван Бараник заперечував зізнання свідка Романа Гайворонського, а останній дальше під присягою твердив, що шифру і ключ до неї дістав від Бараника. Крім того свідки постерункові обтяжували Бараника конфіденціональними відомостями, на підставі яких ствердили, що Іван Бараник належить до ОУН і виконує ролю освітнього референта тої організації на повіт Заліщики. **Лава присяглих 7 голосами заперечила вину Івана Бараника і на цій основі звільнено його від вини і кари.**

Обвинуваченого боронили чортківські адвокати д-р Михайло Росляк і д-р Володимир Електорович.

ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ОУН.

Перед окружним судом у Луцьку відбувся політичний процес проти **Івана Васильчука** та **Олександра Кокоса**, яких прокуратор притягнув до відповідальности за злочин державної зради зі ст. 97 § 1. к. к. (за приналежність до ОУН). По розправі трибунал засудив **Васильчука на 4 роки вязниці, Кокоса на 3 роки вязниці**.

Театри.

Великий Театр:
Четвер 16. XII. год. 7.30 веч. Веселий Вечір Сирітської Родини.
Пятниця 17. XII. год. 7.30 веч. „Сісі".
Субота 18. XII. год. 7.30 веч. „Сісі".

Театр Ріжнородностей:
Четвер 16. XII. год. 7.30 „Розрахунок".
Пятниця 17. XII. год. 7.30 „Розрахунок".
Субота 18. XII. год. 7.30 „Розрахунок".

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича:
КАМІНКА СТРУМИЛОВА:
16. XII. Процес Мері Дґен (премієра).
17. XII. Довбуш.
З Камінки іде театр до Сокаля

КІНА

АПОЛЬО: „Лет очайдухів".
АТЛЯНТИК: „Неоправдана година".
ВАНДА: „Скаменілий ліс". „Проданий голос".
ҐРАЖИНА: „Галька".
ЕВРОПА: „Коли ти залюблена".
КАСІНО: „Для жінки" (Клярк Ґейбл, Мирна Льой).
КОПЕРНИК: „Знахор" на осн. повісти Доленги-Мостовича.
МАРУСЕНЬКА: „Дибук".
МЕТРО: „Ева". „Тайна бриґада".
МІРАЖ: „Любов шпіона". „Карнавалова ніч".
МУЗА: „Лицарі моря".
ПАКС: „Білі рожі" (життя св. Тереси).
ПАЛЯС: „Чар богеми" (Марта Еґерт і Ян Кепура).
РАЙ: „Бокачіо".
РІЯЛЬТО: „Дорога до слави".
СВІТ: „Моя зіронька". „Антко-поліцмайстер".
СТИЛЕВЕ: „Відень-Льондон" і ревія.
ТОН: „Володарка пущі".
УТІХА: „Чорний орел" і ревія.
ХИМЕРА: „Пригоди детектива Ніка": „Від вівтірка до четверга".

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська 5).
„Світова вистава в Парижі 1937".

Жіночі торбинки

течки, портфелі, портмонетки, валізи, не. есесери, поручає і направляє по найдешевших цінах робітня римарсько-галянтерійна **Н. Б А Р Е Р**, Львів, Сикстуська ч. 2 побіч фірми Саляманддра.

ФОТОПЛЯСТІКОН „Святовід“ (Пасаж Гавсмана ч. 7): „Париська Вистава“.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Четвер, 16. грудня 1937.

БЕРЛІН 14.15, 19.10 Розр. музика, 20.00 21.00 Вечір танку, орх., сол.; БІЛГОРОД 18.05, 20.00 Нар. пісні; БУДАПЕШТ 13.30 Вок. концерт, 17.30, 18.00 Нар. п'єні у супр. циг. орх., 19.00 Віольончеля, 21.15 Бетовенові сонати у вик. Догнанія, 22.25 Циг. музика; ВІДЕНЬ 13.10 Популярний концерт, 15.15 Для дітей, 17.30 Бетовенові сонати, 18.15 Вес. авд., 20.05, 21.00 Комедія; ДАЯТШЛЯНДЗЕНДЕР 10.00 Нар. пісні, 15.15 Камер. музика, 18.20 Твори на форт.; КОШИЦІ 13.30, 14.00, 18.00, 18.45 Вістки для Закарпаття; МІЛЯНО 17.15 Вок. концерт, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00 Комедія; музика; ПРАГА 19.15 Словацькі нар. п'єні, 20.55, 21.00 Орх. концерт, 22.35, 23.00 Яначкові твори; РАДІО ПАРІ 18.00, 19.00 Театр Уяви, 19.30 Діальог, 21.30, 22.00, 23.00 Симф. концерт; РИМ 17.15 Скрипка, 21.00, 22.00 23.00 „Африканка“ оп. Маєрбера.

Пятниця, 17. грудня 1937.

БЕРЛІН 14.15, 18.00 Розр. музика; БІЛГОРОД 18.20, 21.00 Нар. пісні; БУДАПЕШТ 18.20 Форт., 21.25, 22.00 Циг. музика; ВІДЕНЬ 15.15 Сп'в, Кірхвеґ барит., 19.25 Оп. мельодії, 20.00 Европ. концерт із Фінляндії, 21.00 Коляди у вик. хорів; ДАЯТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.15 Дитячі пісні, 20.00, 21.00 „Дер Вільдшіц“ оп. Льорцінґа; КОШИЦІ 18.00 Дм. Попович: Здоровля, 14.00, 18.45 Вістки; МІЛЯНО 16.00, 18.00, 19.00 Віольончеля, 19.30 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 Симф. концерт; ПРАГА 14.00 Концерт, 17.15 Вагнерові пісні; РАДІО ПАРІ 18.00 Камер. музика, 21.15 Пісні, 21.30, 22.00, 23.00 „Школа жінок“ ком. Мол'єра; РИМ 19.30, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00 Давня музика.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 16. грудня 1937.

6.15—8.00 Ранішня авдиція; 11.15 Мазовше у Леиартовичевій поезії і Шопенових мазурках, авд. для молоді вселюдних шкіл; 11.40 Співає Марта Еґерт, гр. пл.; 12.03 Орх. концерт, Полудн. деннин; 13.45 Комунікат льв. Хліб. Палати; 13.50 Легка музика з пл.; 14.30 З оп. музики, гр. пл.; 14.55 Біржа; 15.01 „Запатан“ опов. В. Лозінського; 15.15 Музика з пл.; 15.25 Біжучі вістки; 15.30 Госп. вістки; 15.45 Муз. мандрівки: Франція: „Програмовість у франц. музиці“, авд. для молоді; 16.15 Пісні: сопран, віол., форт.; 16.50 Мандрівки широтів; 17.00 Репортаж із музею Т-ва Приятелів Наук у Вильні; 17.15 Танк. музика; 17.50 Спортова гутірка, 18.10 Без даху і під дахом; 18.20 Молодь перед мікрофоном; 18.25 Програма на завтра; 18.35 Авд. для сільської молоді; 18.40 Листи та програми; 18.50 Спорт. вістки, 18.55 Програма на завтра; 19.00 Театр Уяви: „Службовик-педант“ із Ярочем; 19.30 Музика в масці: форт., авд.: 19.50, 20.55 Гутірка, 20.00 Китиця шведських нар. пісень (трансм. зі Стокгольму); 20.30 Рішення радіоконкурсу; 20.45 Веч. денник; 21.00 Орх. концерт; 21.45 Я. Пєсудський про Наруговича; 22.00 Концерт праса. творчости Шимановського, спів, форт., 22.50 Ост. вістки, 23.00 Із спікер. альбума.

Пятниця, 17. грудня 1937.

6.15—8.00 Ранішня авдиція; 11.15 Для шкіл: „Підступ Заглоби“ фрагм. із „Потопу“ Сенкевича; 11.40 Респіґі: Фрагм. із суїти „Римські пінії“ гр. пл.; 12.03 Полуднева авд., 13.45 Сусп. гутірка; 13.50 Музика з пл., 14.55 Біржа; 15.00 „Зопатан“ опов. В. Лозінського. Музика з пл.; 15.20 Біжучі вістки; 15.30 Госп. вістки; 15.45 Над альбумом почт. марок, авд. для старших дітей; 16.00 Гутірка з хорими; 16.15 Сальон. орх.; 16.50 Один день Полєсянки; 17.00 Яворівські різьбарі; 17.15 Еспанські істор. пісні, сопран, форт.; 17.50 Огляд видань; 18.00 Сільський комунікат; Спортові вістки; 18.10 Турист. інформатор; 18.15 Камер. мініятури, сальон. тріо; 18.35 Образи А. Гроттґера; 18.50 Спортові вістки; 18.55 Програма на завтра; 19.00 „Дами і гузари“ ком. Ол. Фредра; 19.50 Чи твориться новий тип поляка; 20.00 Трансм. з Гельсінґфорсу: Европейський концерт: симф. орх., баритон, 21.00 Веч. денник; 21.10 Актуальна гутірка; 21.15 Розр. концерт, орх., спів, ревелерси; 22.20 Форт. реcітaль Павла Ковалева; 22.50 Ост. вістки; 23.00 Танк. музика з пл.

Радіокутик.

РАДІО ПІД ВОДОЮ.

Американська фльота перевела експеримент, осягаючи вперше комунікацію радієвою дорогою між висильним апаратом на землі і підводним човном, котрий находився під поверхнею води. Човен цей був на значній глибині та не був сполучений жадною на поверхні води антеною.

КАРУЗО ПЕРШИМ РАДІОВИМ АРТИСТОМ.

Славний тенор Енріко Карусо був одним з перших артистів, які співали перед мікрофоном. Майже 30 літ минає від часу, коли Карусо 13. І. 1910 р. згодився співпрацювати при першій радіоопоровій трансмісії. Ніхто тоді ще не думав про постійні радіопрограми. В Ню Йорку щойно переводили тоді перші спроби. На даху опери заінстальовано антену та висильний апарат, обсяг якого сягав 80 км. Надавано оперу „Тоска“, де головні ролі співали Карусо та Ема Дестін.

ГОНОРАР ПАНІ РУЗВЕЛТ.

Найбільшу платню в Америці за радієві промови дістає пані Рузвелт, жінка президента Американських Сполучених Держав. Промовляє вона кожного четверга на теми, котрі в цей момент цікавлять загал. Гонорар її за кожну бесіду є 3.000 дол. Гроші ці переказує вона організації, котра несе поміч робітничим родинам вугільних районів, де безробіття має дуже гострі форми.

БІРЖА.

Львів 15. грудня 1937

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·88 89·45, Доляри американські 5.27·00, 5.24·50 Доляри канад. 5.27·00—5.24·50, Фльорени гол. 294·27—292·55, Франки фр. 18·07—17·67, Франки швайцарські 122·30—121·50, Фунти англ. 26·44—26·28, Гульдени данц. 100·20—99·80, Корони ч. 17·60—17·00, Кор. дан. 118·04—117·10 Кор. норв. 132·73—131·75 Корони шв. 136·38—135·40, Ліри, італ. 21·60—20·80, Марки фінлянд. 11·70—11·25, Марки нім. 118·00 — 115·00, Шилінги австр. 99·20—98·20, Тель Авів 26·20—25·95, Марки нім. срібні 130·00 — 126·00

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“:

Львів, 15 грудня 1937 р.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	3·25	зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак.	3·30	зол.
молоко	19—20	сот.
яйця (копа)	5·60	зол.

Тенденція на масло знижкова, на молоко та яйця вдержанана.

ОПОВІСТКИ.

Дня 20. грудня 1937. відбудеться в Золочеві „Економічна нарада“ духовенства золочівського протопресвітерату в салі Тов. ім. М. Шашкевича. Три фахові реферати виголосять запрошені референти. Початок в год. 10.30. Всіх оо. Членів св. Ап. Андрея запрошує **Виділ**.

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

АГЕНТИ (тки) до продажі щоденного артикулу зголоситься „Дім Шопена“, Львів, Сикстуська 11. 2297 1—3

КУПНО - ПРОДАЖ

ВЕЛИКИЙ вибір ручних і фабричних коронок, таблеток, поручає Виробня Фрайліха, Сикстуська 21. 2157 7—?

ФІРАНКОВІ новини швайцарські і краєві, капи на ліжка. Фабричні ціни. — **Ванк, пл. Марійська 6.** Жадної філії не маємо. 2223 4-10

ЗАБАВКИ, дитячі візки, ліжечка, — Брандт, Сикстуська 19. 2165 10-11

ТЕПЛІ ШЛЯФРОКИ жіночі 7.50, вовняні 11.90 та всіляке тепле білля „АСТРА“ Львів, Сикстуська 2. 2163 2-0

ЗИМОВІ ПЛАЩИКИ хлопячі і дівочі, білля тепле і трикотажове, все для дітей на зиму виняткова дешево „СВІТ ДИТИНИ“, Львів, Сикстуська 2. 2164 2—0

ВЕЛИКИЙ ВИБІР білля, краватів і трикотів Филип Ляйфер, Львів, Трибунальська 1. 2296 1—3

КНИЖКИ на дарунки у всіх мовах — найдешевше в Книгарні „Міль Книжковий“, Баторія 6. 2300 1—2

БОНЖУРКИ ФЛЯНЕЛЕВІ по 9.80, 10.50, вовняні 14.80. Поручає: Фабрика „ПАВ“ Сикстуська 1.

РЕФОРМИ мажестік по 1.50, єгерівські з басківою 5.—, чисто вовняні (тонкі) 5.20, волічкові 5.30, шовкові 2.50. Поручає: Фабрика „ПАВ“ Сикстуська 1.

ФЛЯНЕЛЕВІ мужеські ПІЖАМИ по 10.90, 11.90—12.90. Жіночі 9.50, дитячі від 4.90. Поручає фабрика „ПАВ“ Сикстуська 1.

ФЛЯНЕЛЕВІ мужеські сорочки по 5.90, 6.50, дитячі від 3.50. Нічні жіночі 5.90. Поручає ФАБРИКА „ПАВ“ СИКСТУСЬКА 1.

ЕЛЯСТИЧНІ КОМПЛЕТИ по 2.75, грубші („Мажестік“) 3.20, вовна з шовком 4.75, шовкові 6.90. Поручає: ФАБРИКА „ПАВ“ СИКСТУСЬКА 1.

ШОВКОВІ комбінації міляпес 6.90. Петіт Рен ручно гафтовані 10.90. Поручає: ФАБРИКА „ПАВ“ СИКСТУСЬКА 1.

МУЖЕСЬКІ ПІДШТАНЦІ, теплі, вовняні від 3.50, Єгерівські 6.80, вовняні кольорові 7.80. Поручає: ФАБРИКА „ПАВ“ СИКСТУСЬКА 1.

ФЛЯНЕЛЕВІ ШЛЯФРОКИ по 7.50, гімалаєві 11.90, шовкові 14.80. Поручає: ФАБРИКА „ПАВ“ СИКСТУСЬКА 1.

ПОСТЕЛЕВЕ БІЛЛЯ, солідно виконане, купите ВП. найдешевше в Фабриці „ПАВ“ СИКСТУСЬКА 1.

БІЛЛЯ ЄГЕРІВСЬКЕ для пань, панів і дітей виробляє у Львові тільки Фабрика „ПАВ“ СИКСТУСЬКА 1. 2279 3—5

РАДІОПРИЙМАЧІ Горнифон супергетеродина (Віденъ) майже новий оказійно продасть „Дім Шопена“, Львів, Сикстуська 11. Також нові супери заграничні і краєві від зол. 270.—. 2297 1-3

КУПИМО вживану бібліотеку, відділ повістей і теми економічні. Зголошення слати: Zarząd Gminy, Laszki, k. Bobrówki. 2282 3—4

РІЖНІ

БРОНЗІВНИЧА робітня ОЛЕКСАНДРА КУРОЧКИ, Львів, площа Векслярська ч. 1 (ріг Бляхарської-Боїмів) виконує: чаші, монстранції, окуття до Євангелій, павуки, лихтарі і т. д. Виконує різьбу, а саме: ризи, корони в золоті, сріблі і металі. Приймає ріжні предмети до позолочування, посріблювання і ніклювання. 2280 21—0

ТЕПЛЕ ВЗУТТЯ: пантофлі, папучі, берлячі на черевики, чоботи фільцові поручає і виконує єдина виробня „Ібіс“ — Львів вулиця Галицька число 5. — Тел. 240-51. 1896 16-?

ШАФГАВЗЕН, ЛЬОНЖІН, ЗЕНІТ, ОМЕГА, ДОКСА та ін. годинники найсумлінніше направить фірма П. Карпинець, Домініканська 7. Купує золото, срібло.

ФАБРИКА ДЗЕРКАЛ, шліфарня шкла А. Тортен тепер **Бема 12 а**. тел. 224-81. 1959 21-30

БЮРО ПРИПОРУЧЕНЬ „СВЯТОВІД“ влекшує життя, все полагодить всюди в краю і за кордоном. Львів, Академічна 23, тел. 200.08. 2237 5—30

ЧАСОПИСИ з архітектури, графіки, фотографії, мистецтва, політики, техніки, магазини, ілюстрації та інші оказійно дістанете „Альфа“, Коперника 5. 3—3

ЗАМІНЯЮ ЕТАТ СЕМИКЛЯСІВКИ недалеко Львова за посаду з осідком суду в трьох східних воєвідствах. Письменно Мермонова, Львів, Волинська 9. 2292 2—?

НАЙПРАКТИЧНІШІ дарунки на св. Миколая зі золота, срібла — годинники „Докса“, „Цима“, „Тіссо“, „Омега“, „Льонжін“, поручає найдешевше фірма Ваядер, Львів, Шайнохи один. 2170 3-?

ОГОЛОШЕННЯ.

МЕБЛІ до всіляких кімнат, спальні, їдальні, тапчани і т. д. поручає **Фр. Зелінський, Львів, Коллонтая 8, тел. 228-10.** 2252 4—10

Коли вживаєте доброго порошку до печива маєте ту певність, що Ваша праця не змарнується, навпаки: печиво гарно вдасться, буде пухке і смачне.

БРАТИ ДМИТЕРКИ

єдине українське конц. підпр. самох.-перевозове

Львів, Ринок 43, тел. 272-48

виконує всякі перевози до всіх і усіх місцевостей в краю — дешево, скоро і солідно. Спеціяльні авта для перевозу меблів, з відповідною кваліфікованою обслугою — дають гарантію найкращої доставки. 1428 26—40

РОБІТНЯ кашкетів ріжних фасонів і красок та всяких **ШАПОК КРИМСЬКИХ І БАРАНКОВИХ** по найдешевших цінах

М. БІНШТОК

КРАКІВСЬКА 15 (Народний Дім). Для Кооп. і Союзів відповідний рабат.

КІР

Львів, Усійського 6

Тел. 280-88

Станиславів, 3-го Мая 4.

ПЛЯНИ
КОШТОРИСИ
БУДОВИ.

РІЗБАРСЬКІ ВИРОБИ

МИХАЙЛА БУМБИ

продає у Львові виключно

Союзний Базар

Львів, Руська 20.

Дарунки на св. Миколая 3—7

Найважніший параграф... ...практичного чоловіка НЕ ПЕРЕПЛАЧУВАТИ!! ТОМУ НАБУВАЙТЕ толетові мила, Кольонські води і Косметики у ф-мі

ВАШЕ ОЧКО
ГАЛИЦЬКА 1.-РІГ РИНКУ

ГАРНІ — ПРАКТИЧНІ — І ДЕШЕВІ ДАРУНКИ НА СВ. МИКОЛИ І ЯЛИНКУ

Вічні пера і олівці Пелікан. Гуцульські і лемківські різьби. Квітові води в ориґ. фляконах тощо — поручає

Союзний Базар

ЛЬВІВ, РУСЬКА 20.

Меблеві матеріяли, тапчани, матраци тапети, фіранки, дивани і т. п.

Проектування і виконання комплетного нутра дому у власних заведеннях тапіцерських і столярських

Т. Кисяк і сини

Львів, пл. Смольки 4

Тел. 24009 і 21985 30—40

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.